

SE rek **LÁM**
(ha) **ZÜG** (ság)

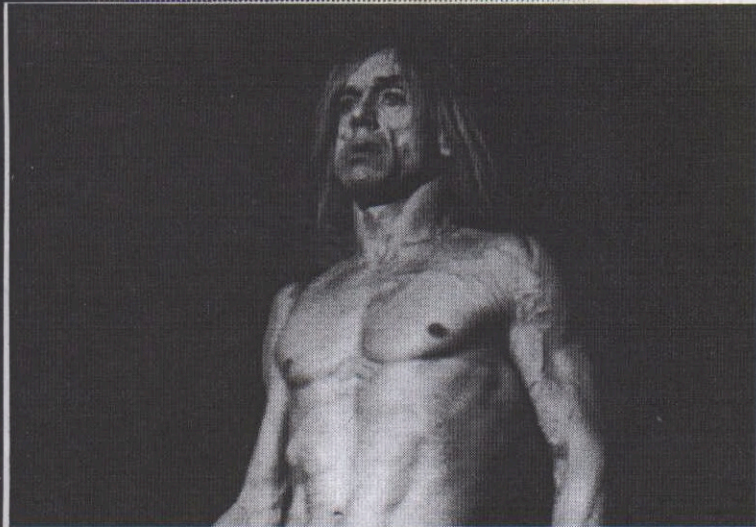
II. évf. I. szám
1997. április

Papír Rozmár

2 kiló

függő laprádió

Beszerzésével a független rádiózást támogató

Borbás Eszter: Iggy Pop - Sziget '96

KÖZÉLMÉNY

3. Beszámoló Várbíró Péterrel, a Pécsi Keresztény Kör elnökével
 5. A Szent Korona őtöl -interjú Vitéz Józseffel, aki írta
 10. '97 március 15. -szubjektív visszaemlékezés 10 évvel ezelőltre
 12. Rádiójegyzék az FM 101.2-ről
 15. Mai magyar szabad rádiózás

COOLTÚRA

20. Balogh Robert: mese
 21-22. Mihálik Zoltán versei
 23-24. és 27. Arany László versei
 25-27. Hakik Norbert: Bóla
 30. Interjú Eberjes Károllyal

ROZMÁROCK

23. Thurston Moore a Sonic Youthból
 25. Idollz a Gyárban
 27. Dr. Antekirt&Pitx Kapitány
 40. H. O. M. – Неформальное Облеживание Молодежи
 A Fiatalok Kötetlen Egyesülete Pécsen
 44. Hol volt-hol nem volt Jugoszlávia -dél-szláv rock

SZABAD ARC

47. Kuncesegok

ÖKO

50. Piiiiii

EGYETÉMA

55. Halköznapl (Szalódások ("Egyetemi" Napok '97))

FOTOGÉNYA

56. Arcok

58. PUBLIKUM BULINET

59. Bókóczsnifó

Keresztény erkölcsi értékek a mai magyar társadalomban

Interjú Várbíró Péterrel, a Pécsi Keresztény Kör elnökével

- Milyen célok vezérték a Keresztény Kört megalakulásakor?

- Nagyon fontosnak találjuk, hogy az istenhitből származó keresztény erkölcsi értékek nyilvánossága akkora legyen, amekkora vélhetően az ezen értékekben hívők száma. Ezen réteg belső-külső információáramlását szeretnénk elősegíteni. Az információigény kielégítése megítélésem szerint korábban hiányzott, ezért mintegy másfél évvel ezelőtt tizenötön aláírtuk azt az alapító okiratot, amelynek éppen ezen hiány megszüntetése volt a legfőbb célja. Ezen kívül további kilenc célt jelöltünk meg, amelyek hosszabb távra szólnak, így ilyen rövid idő alatt még nem hozhattak egyértelmű eredményt.

- Milyen távlatokban gondolkodnak?

- Tavasszal az egy éves évforduló kapcsán rendeztünk meg egy műhelybeszélgetést, amelyen a pécsi polgármester és a megyés püspök is részt vett. Akkor én úgy fogalmaztam, hogy addig kellene a Pécsi Keresztény Körnek működni, amíg nem érzük el azt a célt, hogy az erkölcsi értékek a hívők arányában kapjanak nyilvánosságot. Tehát ha a lakosság harminc százaléka az ilyen erkölcsi értékekben, akkor ezek jelenléte körülbelül ilyen arányú legyen a tömegkommunikációban is. Erre mondta püspök úr azt, hogy akkor a Pécsi Keresztény Kör nagyon-nagyon hosszú életű lesz. Ez tehát nyilvánvalóan egy hosszabb folyamat.

- Hogyan működik, hogy épül fel és hány tagja van most az egyesülésnek? Egyáltalán, számít a taglétszám?

- A tevékenységen lehet a hangsúly. Ezekből néhányat felsorolnék. Ilyen a szellemi, lelki, testi, egészségügyi, jogi, gazdasági, politikai stb. terület. Az ezek közti információs csatornát fokozatosan kell kiépítenünk. A tagok száma jelenleg több, mint hatvan. Gyakorlatilag nem egy újabb csoportosulást, lelkiiséget, egy újabb klubot, szervezetet akartunk létrehozni, hanem inkább azon elkötelezett embereket tömörítjük, akik céljainkat megfelelően tudják koordinálni. Akik elkötelezetten és konkrétan tenni tudnak ennek érdekében. Az eddigi eredmények alapján úgy érzem, sikerült néhány lépést tennünk. Egyébként ez a hatvan-egynéhány fő is olyan, hogy szinte naponta változik. Persze évenként fel is frissül, mivel az évenkénti taggyűléseken szükség van arra, hogy mindenki megújítsa elkötelezettségét.

- A Kör nevében is benne van a keresztény jelző. Van valamilyen szűrő, aminek alapján megválogatják a tagjaikat? Úgy értem feltétel, hogy az illető tagja legyen valamilyen keresztény egyháznak vagy a gondolkodásmódja legyen keresztény? Esetleg nyitottak bármilyen személy jelentkezésének irányában?

- Az alapszabályban egyértelműen rögzítettük, hogy a tagnak feladata törekvéseink támogatása. Mi arra egyáltalán nem kérdeztünk rá, hogy az illetőnek mely egyházhoz van kapcsolata illetve, hogy van-e egyáltalán kapcsolata felekezethez. A jelentkező a regisztrációs lap aláírásával döntést hoz, hogy az információs anyagokra igényt tart, a célokkal egyetért és a városban, valamint környékén megkísérel a saját lehetőségeihez mérten tenni ezért. A kereszténység térségünkben hat egyházban van jelen (katolikus, református, evangélikus, baptista, metodista és adventi). Egyértelműen kitűnik minden külső szemlélő számára, hogy itt az egyetemes keresztény értékek hordozásáról, ápolásáról van szó.

- Milyen konkrét programokat valósítottak meg egy év alatt, és miket terveznek a közeljövőben?

- A kezdeti stádiumban programjaink abban álltak és talán teljesültek is, hogy az egymásról való tudat, egymás ismerete és különböző erkölcsi alapok széles skálán való megjelenítése minél markánsabb legyen. Volt néhány rendezvényünk is, de mint ahogy az előbb említettem, alapvetően nem ez a célunk. Idén húsvétra megjelentettük a Pécsi Keresztény Almanachot. Ez tartalmazza az istentiszteletek rendjét, az egyházi szervezetek, testületeket. Másik sikerünk, hogy a televízió keresztény erkölcsi értékeinek terjesztése érdekében ingyenesen tudtunk ebből a régióból négy személyt egy központi továbbképzésre küldeni. Tehát bennünket több apró tevékenység juttathat el céljaink megvalósításához.

- Milyen a kapcsolatok más keresztény szervezetekkel itt Pécsen? Vannak-e olyanok, akikkel lehet és érdemes kapcsolatokat kiépíteni?

- Természetesen. De így, kimondottan keresztény szervezetek nincsenek Pécsen. A Pécsi Keresztény Kör egy civil

szerveződés, tehát az egyházaktól ugyanolyan távolságra van, mint a közigazgatási apparátustól. Ám van nagyon sok olyan egyházi és keresztény jellegű egyesülés ami mindenképpen ajánlott szervezetten kívüliek számára is. A Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumában rendszeresen tartunk előadásokat, sorozatunk címe - Keresztény Értelmiségi Fórum - nyilván ismerősen hangzik számos pécsi polgár előtt. Meghívott vendégeink - pl. Andrásfalvy Bertalan, Kopp Mária és sokan mások - előadása után a hallgatóság kérdéseket is föltehet a vendégeknek. Ilyen Kávéházi Beszélgetések című sorozatunk is. Akkor, amikor keresztény szervezetekről vagy kapcsolatokról van szó, akkor például a katolikus lelkeségi mozgalmakat is ide lehet sorolni, mert mindenki a saját érdeklődésének megfelelően. tudja felvenni a kapcsolatot mondjuk a Ciszterci Obláció, a Házás Hétvége, a Katolikus Karizmatikus Megújulás, a Mária Légió stb. munkacsoportokkal. Persze a cserkészlet is ebbe a körbe tartozik.

- Milyen a viszony mostanában az állam és a keresztény egyházak között?

- Megtisztelő a kérdés, de természetesen csak a saját álláspontomat tudom mondani, mert hiszen a Kör - jellegéből adódóan - távolságot tart mind a kettőtől, illetve mindkettővel azonos kapcsolatot próbál kialakítani. Véleményem mégis van, és nem is biztos, hogy csak az enyém. Hiszen a már említett fórumon én is megkérdeztem a polgármestert illetve a pécsi püspököt, hogy ők hogyan látják ezt. A Kuríról olvastam fel egy mondatot, amelyben a magyar bíboros, hercegprímás pontosan arról nyilatkozik, hogy az állam és egyház közti kapcsolat jelenleg milyen. Ezt ő úgy fogalmazta, hogy míg a korábbi kormány támogatni, erősíteni próbálta a keresztény értékek közvetítését, addig a mostani kormány a várakozásoktól eltérően nem egyházellenes. Na most, én megkérdeztem, hogy jól értetem-e, mert nem voltam benne biztos, hogy ez a jelen lévők véleményét is tükrözi. Erre a szövegkörnyezet vizsgálata után csak annyit lehet mondani, hogy bizony vannak még konfliktusok, problémák, van megoldásra váró feladat bőveléssel. Szükség van arra, hogy az egyház toleránsabb legyen, hiszen legalább a mozgástér adott. Például Pécssett is, ahol az egyházi ingatlanok átadásával kapcsolatban is addig lehetett eljutni, ameddig el lehetett jutni, a jószándék mindkét részlől megvan, a cél az, hogy az erkölcsi értékek beleivódhassanak azok tudatába, akik ezt óhajtik. Legyen lehetőség az alap-, közép- és felsőfokú oktatásban ezeket választani. Ebben a vonatkozásban tehát valóban vannak előrelépések, de diplomatikusan csak annyit lehet mondani, hogy bizony van még tennivaló bőveléssel.

- Mi a helyzet a kiségyházakkal, szektákkal? Egyáltalán, hol húzódik ezek között a határ? Kényes téma...

- Lehet, hogy egyeseknek kényes, nekem nem az. Az én megfogalmazásomban történelmi, keresztény-keresztény egyházaknak a már említett hat egyházat lehet nevezni. Meg lehet azonban a jogosultsága az ide nem tartozó kiségyházaknak is. Tudniillik nagyon sok olyan kereső ember van, aki nem talál rá a hagyományos egyházak útjára, és a sokkal kisebb létszámú, és ezért sokkal aktívabb, ha úgy tetszik agresszívabb egyesületek fogják meg. Ameddig itt valóban csak az erkölcsi értékekről vagy a Biblia magyarázatáról van szó, addig nincs semmi probléma. Akkor, amikor az ún. kiségyházak olyan tevékenységre sarkallják a megtérítetteket, amelyek a törvényekkel vagy a természetes erkölcsi értékekkel, a Tízparancsolat jellegével ellentétes tevékenységet sugallanak, ezek elítélendőkké válnak a szememben. Ezeket a törvény erejével, a társadalom védelmében meg kellene akadályozni. Hol a határ? Erre a mindenkori társadalom és a mindenkori értékszint az, ami meghatározó. Ez egy parlamenti döntés szintjét is elérheti. Magyarországon az érzékenységi szint szerintem jóval alacsonyabban van, mint lennie kellene. Hallani olyan esetekről, ami már szektajellegűnek is minősíthető.

- Tehát Ön szerint vannak olyan szekták, amelyek túlmennek ezen a bizonyos türési határon. Ezek milyen mértékben vannak jelen?

- Az én megítélésem szerint valóban vannak ilyenek. Az ő térítési módszereik intenzívebbek, agresszívebbek. Ezzel a jelenséggel Pécs városában is találkozhatunk. Csak azt tudom javasolni mindenkinek, aki hagyományos keresztény erkölcsi alapokon áll, hogy saját lelki meggyőződésének hangot adva utasítsa el ilyenek közeledését. Fontos lenne - és a Keresztény Kör egyik fő célkitűzése is -, hogy az ifjúságot tudjuk megszólítani. Ebből a szempontból például a katolikus egyháznak is nagyon sok kihasználatlan lehetősége van. Persze nagyon év hátrányból nem lehet egyik pillanatról a másikra profivá válni. A nyugatról hozzánk jövő szekták viszont nagyrészt profik, és olyan anyagi erőforrásokkal is rendelkeznek, amivel nem lehet versenyezni. Más kérdés, hogy nem is kell, csak fel kell mutatni azokat az értékeket, amik jelen vannak. Egyik fő feladatunk kell, hogy legyen a városban és környékén, hogy tudatosítsuk azt, ami érték, ami jó.

- Köszönjük a beszélgetést!

A magyar Szent Korona és a koronaőrök

A magyar nemzet története nemzetté válása kezdetétől fogva összefonódik a magyar Szent Korona történetével. A magyarság akkor lépett az európai kultúrnemzetek sorába, amikor a koronát megkapta. Azóta a korona története és viszonyai olyan mélyreható nyomokat hagytak a nemzet életének minden szakaszában, hogy a Szent Korona nélkül csak igen csonk mivoltában lehet elképzelni. Az szinte a magyar történelem tükröképe. 1464. évi dekrétum 2. cikkely 1-2. §. Törvények rendelkeznek már Mátyás király, majd II. Ulászló idejében, hogy a koronát az országgyűlés által választott koronaőrök őrizték.

Maga a koronaári intézmény I. Mátyás idejében keletkezett. Az országgyűlés két koronaört választ a király által vallásküldöttség nélkül kijelölt világi rendű, született honfiak közül, rendszerint egy protestánst és egy katolikus. A koronaőrök a király és az országgyűlés előtt esküt tettek. Előírták, hogy legalább az egyik koronaőr állandóan a Korona őrzési helyén köteles lakni. A volt koronaőrnek, illetőleg utódainak a Koronát őrző láda kulcsai átadása iránti nyugtája ill. feloldása az országgyűlés által történik, és azt törvénybe kell iktatni. A korona valóságos őrzetére katonai alakulatot, az ún. koronaőrséget szervezték, amely a koronaőrök irányítása alatt állandó szolgálatot teljesített.

Hazánkban az utolsó koronázás 1916 december 31-én Ferenc József halála után történt, amikor IV. Károly lépett a trónra. A királyi hatalom gyakorlásának lehetősége megszűnő, a Korona közjogi jelentősége továbbra is fennmaradt.

Felmerülhet az olvasóban: miért eme hosszú bevezetés? Válaszom igen egyszerű. Szükségesnek látom a tények tisztázását annak érdekében, hogy a Szent Korona őrzésével kapcsolatos álláspontom világosan megmutatkozzék. Az 1928. évi XXV. tc. értelmében a Szent Korona és drágaságai gondviselését a fentebb leírtak szerint kell ellátni. Erre azonban sokan legyinthetnek, s azt mondhatják; régen volt. Ez igaz, de ezt a törvénycikket a mai napig nem helyezték hatályon kívül. A Koronaőrség jogilag még ma is létező testület.

Mikor 1945-ben a Szent Jobbot, 1978 január 5-én a Szent Koronát az USA alelnöke átadta a magyar nép képviselőiben megjelenő országgyűlési elnökek, hangzottatta, hogy a Szent Koronát az USA népe Magyarország népének hozta vissza, nem pedig múzeumi tárgynak. A Koronát tehát ennek megfelelően kell őrizni, illetve lehetővé tenni, hogy azt a magyar nép - mint sajátját -, megismerhesse.

1992 novemberében a Magyar Koronaőrök Egyesületének elnöke kérte a Magyar Országgyűlést és a Magyar Kormányt, hogy az eddig "szüneteltetett Koronaőrséget" szíveskedjenek ősi jogaiba visszahelyezni, a kialakult hagyományoknak megfelelően.

Az előterjesztés benyújtására az MDF frakcióban lezajlott viták és egyet nem értés miatt nem került sor.

A 26 fős akkori létszámból 4-en vannak az élők sorában. Ők, az egykori Koronaőrök vállalták volna a kiképzést, a leendő utódok betanítását a régi hagyományok szerint.

E javaslatot igen sok országgyűlési képviselő kérelmével, aláírásával támogatta. Köztük volt az akkor országgyűlési státuszban tevékenykedő Pap András is, aki mandátuma lejártá után a BTK magyar irodalmi tanszékének tanára 1996 márciusáig.

Ideiglenes jelleggel akkor a Nemzeti Múzeum dísztermében helyezték el a Koronát az egyéb koronázási clenodiumokkal együtt. Ez a hely elfogadható volt, mert hisz az országháza megépülte előtt - vagyis a századfordulói - az a terem volt a felsőház ülésterme. Ezt követően kialakítottak egy kis termet ezek részére, ahol most munkaköpenyes teremőr unatkozása mellett pénzért jöhetnek a látogatók, hogy mint valami cirkuszi mutatványt, bámulják a Szent Koronát.

Nem tudom, nem volna-e lehetséges és szükséges, hogy megfelelő díszes őrségről, esetleg az Országházban gondoskodás történjen?! Én még talán azt is el tudnám képzelni, hogy az országos főhatóságok az esküjüket a Szent Korona jelenlétében tegyék le.

S mi a koronaőrök jelentősége?

Ez könnyen megmagyarázható, mivel ha nem mentik meg a koronát, nem viszik nyugatra élő példa, hogy az oroszok a hadiszákmány címén szerezett koronát nem adták volna vissza, talán még a mai napig sem, számos más történelmi dokumentumainkkal, fényképeinkkel együtt.

Színesebbé téve e téma körüli bolyongásomat, Vitéz József volt koronaört kértem fel kérdéseim megválaszolására.

Vitéz úr, milyen gondolatokat, érzelmeket kelt magában ez a néhány szó: a Magyar Szent Korona és drágaságai?

VJ: 1941. ápr. 1-én kerültem a koronaőrökhöz és azóta a koronaőrök tagja voltam 1945 végéig, amíg a koronát nyugatra nem kellett vinni. A Szent Korona őrzése békében és háborúban egyaránt feladatunk volt, de a Szent János őrzése is. Amikor a koronát menekíteni kellett, akkor a front közeledett, elhatározták: a Koronát nyugatra menekítik. Első lépésként Budapestről Veszprémbe szállították. Jelen voltam minden egyes alkalommal abban a hat fős koronaőri létszámában, akik a koronát menekítették ezen a Hangya teherautón. Arra már nem emlékszem, hogy kik voltak ott, de én is köztük voltam. Veszprémbe a Magyar Nemzeti Múzeum óvóhelyére szállítottuk a Koronát és onnét, mivel közeledett a front Kőszegre kellett vinni. Egy darabig ott volt a korona, majd Kőszegről Velembe kellett vinni mert Szálasinak a Stihlig villában volt a főhadiszállása. Emellett a domboldalban volt egy hatalmas gesztenyefa, annak a gyökerei alatt ástak bunkert; szálfákból, gerendákból tákolták össze a kis bunkert; ott őrizték a koronát mindaddig, addig, míg be kellett vinni ismét Kőszegre. Csak annyit akarok a velemi bunkerről mondani, hogy itt tévhit áll fenn. Mikor kinn voltunk Velemben mutatták, hogy itt őrizték a koronát ezen a helyen. Azt mondták, hogy 350 személyes volt az a bunker, ahol a koronát őrizték. Én megcáfoltam, hogy ez nem igaz, mert a koronának egy 2,5 méter széles és 2 méter hosszú bunkert építettek, ahol a korona volt a ládában és egy ember őrizte; mindig váltottuk egymást. Ez volt az a bunker, ahol a koronát őrizték és nem a 350 személyes. Az lehet, hogy ez volt a velemi lakosság óvóhelye, mikor légitámadás volt vagy más esemény. Ott, ahol a korona volt őrizve, egyetlen civil sem lehetett.

Tehát nem helytálló az, ami a köztudatban van, hogy 350 személyes helyen őrizték a koronát; ezt ott helyben megcáfoltam, mert ez nem igaz, mivel én tényleg ott voltam és őriztem a koronát.

Mutatták azt is, hogy tíz lépcsőn kellett lemenni. Itt nem volt egyetlenegy lépcső sem. Miután a koronát átvittük Kőszegre, ott csak rövid ideig maradhatott, mert Pajtás ezredesnek parancsot adott Szálasi, hogy a koronát vigyék ki Mattseebe, és ott ássák el. Itt szintén öt embert jelölt ki a Pajtás ezredes - ebben már nem vettem részt -, akik kivitték és elásták Mattseebe a koronát.

A többiek meséltek el a fogságból való hazatérés után, hogy miként volt a korona elásása és kiásása.

- Napjainkban sok esetben nem a hivatás, hanem az anyagiak befolyásolják a szakmaválasztást. Mi alapján s mikor döntött a koronaőri szolgálat mellett? Szeretném, ha beszélne arról, milyen létszámokban voltak jelen különböző eseményeken, milyen fizetést kaptak és a leszerelők létszámáról és a mai napjaink koronaőreiről is néhány szóban hogyha hallhatnánk?

VJ: A koronaőrök létszáma a háború előtt 24 tiszthelyettes volt és két tisz (ezredes és alezredes), továbbá két országos koronaőr. A koronát fent őrizték a várban hárman. Volt egy őrhely, amellyel a pánclétermem, ahol a korona és a palást el volt helyezve. Ezt nem csak akkor nyitották ki, mikor valamely magasrangú egyén meg akarta nézni a koronát. Báró Pléginél volt az egyik és Báró Radranszkyánál a másik (országos koronaőrök) és a mindenkori miniszterelnöknél a harmadik kulcs. Ha ez a 3 kulcs együtt volt, csak akkor lehetett kinyitni a pánclétermet és így lehetett a koronához bejutni.

Hiába kerültem 1941-ben a koronaőrökhöz, koronát nem láttam, csak akkor, mikor a nyilasok átvették a hatalmat. Pont én voltam lent szolgálatban az óvóhelyen, mikor a nyilasok átvették a hatalmat és lejöttek, leltár szerint átvinni a koronát. Ekkor jött le a két országos koronaőr és a honvédelmi miniszter és Szőlősi, Szálasi helyettese; így felnyitották a pánclétermet és a ládát; mindent leltár szerint átvették. Tekintettel arra, hogy lent voltam szolgálatban, azt a jegyzőkönyvet nekem is alá kellett írni; ekkor láttam először a koronát. Ez 1944-ben történt.

- Tartotta a kezében a koronát? Vagy bármely hozzátartozó drágaságot?

VJ: Ez számunkra nem volt lehetséges, mivel a koronát mikor kivitték a ládából, azt az országos koronaőrök egyike emelte ki, mi nem nyúlhattunk a koronához. Mondhatnám, régen volt, igen én emeltem ki a koronát vagy a kezemben volt; én őszintén megmondom: a kezünkben nem volt sem a korona, sem a palást. Mikor a ládát Veszprémbe vittük, ládástól tettük fel az autóra, ki nem vehettük a ládából, de nem is volt rá lehetőség.

- Mi készítette arra, hogy a koronaőri szolgálatot válassza?

VJ: 1937. február 1-én kerültem a katonasághoz, 1939 őszén mentem Jutásra, ott 2 évet húztam le, ezután kerültem vissza Tolnára a csapattestemhez. Mikor visszakaptuk Erdély egy részét, részt vettem az erdélyi bevonuláson, majd ismét Tolnára kerültem vissza.

Bátyám pesti volt, kérdezte: Te nem akarsz a koronaőrökhöz tartozni? Mondom: Nézd, nehéz oda bejutni. Szeretnék koronaőr lenni, megvan hozzá a testalkatom is, no meg kiváló minősítés kellett hozzá, csak úgy lehetett a koronaőrökhöz kerülni. Bátyám erre azt válaszolta: Van nekem egy ismerősöm, aki jóban van a Pajtás ezredessel; megpróbáljuk.

Ezek után a Pajtás ezredes üzent, hogy menjek fel Pestre, jelentkezzek a koronaőrökhöz. Eljöttem hozzá, megnézték, testalkatilag megfelelek, 185 magas voltam; látta a külalakomat, kiváló minősítésemet. Visszamentem a csapattestemhez, jelentkeztem kihallgatásra, hogy szeretnék a koronaőrökhöz tartozni. Zászlórajparancsnokom elutasított, hivatkozott arra, hogy csak egy jutási tiszthelyettes van és az én vagyok; így nem engedett el. Ezt megirtam a bátyámnak, ő pedig továbbította Pajtás ezredesnek. Rá kb. egy héttel kapott parancsot a zászlórajparancsnokom, hogy Vitéz József ápr. 1-ével át van helyezve a koronaőrökhöz. Megint kihallgatásra rendelt; közölte velem: "Még csak meg se tudom fenytetni!", de azért kezet fogott és elengedett. Muszáj volt.

- Miként zajlottak egy koronaőr mindennapjai? Őrségváltások, és egészen reggeltől késő estéig, gondolom.

VJ: Mikor még nem esett le az első bomba Budapestre, fent a Várban őriztük a koronát, mint már említettem, hárman az őrszobán. Mindig úgy volt, hogy 13 órakor volt az őrségváltás, ez egy 24 óráig tartott. Az idő leteltével megebédeltünk, ezután ki-ki ahova akart, mehetett, ha nem voltunk szolgálatban, mert majdnem mindig úgy volt, hogy 24 óra szolgálat, 48 szabad. Reggeli szolgálat esetén ébresztő, negyedóra torna, már ahogy az idősök is tudták azt csinálni; utána volt valamilyen foglalkozás, előadásokat kellett tartani. Délután 14 óra után lehetett kimenni; hazamehettem. Ha nem jöttem következő nap szolgálatba, reggelig volt a kimaradás, ha pedig szolgálatba kerültem a következő napon, illet az embernek éjjelkor hazajönni, hogy egy kicsit pihenjen és úgy menjen szolgálatba.

A koronaőrök laktanyája a Váralja u. 14. alatt volt. Két fajta szolgálatot teljesítettünk: koronaőri szolgálat (a Várban), vagy pedig lent a laktanyában voltunk szolgálatban. Itt is 24 óra volt a szolgálati idő.

Mikor leesett az első bomba, a városmajori templomnál, elhatároztuk, hogy a koronát leviszik az óvóhelyre, biztonság okáért. Ott ketten voltunk szolgálatban, háromszori váltással naponta; 13 óra, 19 óra és másnap reggel, mivel lent nagyon rossz volt a levegő, nem lehetett 24 óráig kibírni. Itt nehezebb volt a szolgálat; nyáron egészen megszédültünk, mikor feljöttünk, bent az óvóhelyen pedig nagyon rossz volt a levegő.

1944. október 16-án Szálasiék átvették a hatalmat. Pont én voltam szolgálatban. 16-án reggel hallottam egy robbanást, kimentem a kapun kívül, hogy mi volt az, mi történt. Kódos idő volt, ekkor jött a lámpaoltogató arra, s közölte, hogy belebotlott a lámpaoltogatózás közben egy drótra, nem vette észre, hogy akna volt; felrobbant. Tele lett szilánkkal a teste, ott ment el a laktanya előtt, ő mondta, hogy tele van némmel a Tabán. A lámpaoltogató elment, én pedig bementem a laktanyakapun és lezártam az ajtót. Negyedóra múlva dübörgött egy Tigris német harckocsi, megállt a laktanya jobb sarkánál és az ágyúcsövet a laktanyának szegezte. Egy rakás német katona is jött. Mindezt a figyelőnyílásból láttam. Megjött-e a másik Tigris is, ami a laktanya jobb sarkánál állt meg. Bunda Jóska fönt az emeletről agyonlőtt egy németet, erre föl megkezdődött a támadás; ágyúval, pánclököllel löttek. Ez igen egyoldalú volt, mivel önálló volt a fegyver. Vály alezredes, a parancsnokunk is kijött, jelentettem neki, hogy milyen létszámban van a német, közben a Pajtás ezredes is kijött a harci zajra, aki mindenkit az óvóhelyre vezényelt vissza, csak mi hárman maradhattunk a laktanya előterében. Mire egy budaörsi sváb gyerek kiabált, hogy egy tiszt jön ki, Pajtás ezredes kinyitatta velem a kaput. Bejön az ezredes meg a századosuk. Az iránt érdeklődtek, miért löttük le a németet. Közben minket lefegyvereztek és kivitték a Tabánba. Gépesszával körbefogtak, az őrmester állandóan azt mondogatta, hogy álljon ki, aki agyonlőtte a németet. Nem állt ki, de nem is mondtuk meg, ki volt. Válasza az volt, kivégeznek minket, megtizedelnek. Mindezt legalább tízpercenként hallhattuk. Közben elvittek minket a Gestapóra; a két parancsnokot ott faggatták. Szerencsénk az volt, hogy mikor a németek megkezdtek a támadást, fontról a Várból is löttek. A laktanya mellett, azzal szemben állt a Tigris, úgyhogy onnét, ha tényleg lönek, nyugodtan agyonlőhették a németet. Vagy elhitték, vagy nem hitték, hogy honnan jött a lövés; közben Bunda Jóska puskacsövet kihúzta olajjal. Ez volt a szerencsénk, mert mikor a németek lefegyvereztek, megnézték a puskáinkat, de így mindegyik olajos volt. Ha megtalálják a puskát puskaporosan, kivégeznek. Így menekültünk meg a kivégzéstől.

- Érezte már azt, hogy abban a pillanatban fel kell áldoznia életét nemzetünk erekiért? S ha arról lett volna szó, megtették volna ill. megtette volna?

VJ: Azzal kezdődött, hogy ha annyira gyávák vagyunk, elárultuk volna, hogy ki volt az, mivel mi ezt nagyon jól tudtuk, de nem tettük, mert bajtársunkról volt szó. Megvolt az, hogy mikor eresztik bele az emberbe a golyót. Bennünk a magyar virtus: egyért mindet, mindet egyért.

- A letöltött szolgálati idő alatt mire emlékszik leginkább, s mit szeretne felelni? Itt beszélünk már az Emlékkönyvről, erről szeretnék egy pár szót hallani.

VJ: Tekintettel arra, elhatároztam azt, feleltem a koronaőrökhöz, 1991-ben megkerestem a Hadtörténelmi Intézetben

a ruha szabásmintáját, amit meg is kaptam. Itt van előttem, lefénymásoltattam. Ottmár atyával, a Szent Korona Társaság elnökével beszéltem, meddig jutottam az ügyben. Neki szóltam először, hogy szponzorokat kell keresnünk, csak így tudjuk elindítani a ruha megcsináltatását az 5 idős koronaőr részére. A POFOSZ elnöke Fónai Jenő adott 100.000 forintot, Szabó Géza kanonok úr 100.000 forintot, és Ottmár atya is 100.000 forinttal támogatta a ruhakészítést, 100.000 forintot pedig az egyházaktól szedett össze. Így 400.000 forint volt a kezünkben. Felkereshettem azt a KFT-t, aki a ruhát el tudta készíteni. Adtam neki 150ezer forint előleget, megbíztam, hogy Komáromival Bécsben vásárolják meg az anyagot. Mikor a ruha elkészült, Ottmár atya még 370.000 forintot szedett össze, mivel az öt ruha megcsináltatása 770.000 forintba került. Akkor, 1991-ben. Ma már többbe kerül. Csináltunk felállásokat, gyakoroltuk a fogásokat. Így indultunk el, így élesztettem fel a koronaőrséget.

- Most pedig térjünk át a mai napjainkra, pár évvel ezelőtti lezajlott eseményekre. Itt gondolok az 1928. évre. A XXV. tc. értelmében a koronaőrség jogilag még ma is létező testület. Ennek okán a Magyar Koronaőrök Egyesülete és jó néhány országgyűlési képviselő támogatásával (közel 100 aláírást tartok magam előtt) 1992 novemberében kérték a Magyar Országgyűlést és a Magyar Kormányt, hogy az eddig "szüneteltetett koronaőrséget" szíveskedjenek ősi jogaiba visszahelyezni, a kialakult hagyományoknak megfelelően. Ki volt a beadás kezdeményezője?

VJ: Engem 1991-ben behívtak három országgyűlési képviselő: Perjesi Úr, Horváth Lajos és P... András. Azt mondták, hogy alakítsak egy egyesületet valami néven, a két Szent Korona Társaságtól és Szent Korona Szövetségtől szakadjak el, mert nagyon rossz hírük van. Így döntöttünk amellett, hogy a Magyar Koronaőrök Egyesületét hozzuk létre. E néven lettünk bejegyezve a Fővárosi Bíróságon is.

Nem tudtam kapcsolatba jönni ezzel a három országgyűlési képviselővel, hogy valamilyen úton-módon támogassanak. Nem tudtuk úgy lépést tartani, az alapszabályt is létre kellett hozni, ezt Dr. Szelecsy országgyűlési képviselő írta meg. Amennyit tudtak segítettek, de a kapcsolatot sokáig nem tudtuk fenntartani velük.

- Ön szerint milyen okok gátolták meg az előterjesztés benyújtását?

VJ: 1991. április 17-én írtam Göncz Árpád úrnak egy levelet, melyben kértem, hogy jön a pápa és mi öten koronaőrök ott szeretnénk díszőrséget állni a pápa mellett, mert nekünk ez volt a feladatunk mindig. Elutasított minket a következő levélben:

"Tisztelt Uram!

Viczinger szerkesztő úr átadta az ön levelét, amelyre érdemben én nem válaszolhatok többet, mint amit munkatársam írt februárban. Nem véletlen, hogy Szürös Mátyástól és Für Lajostól nem, még csak választ sem kapok. Az országgyűlés közhangulata, az általános politikai helyzet mind azt diktálja, hogy a múlt külsőségeinek feltámasztásával csínján bánjunk. Ezért jómagam még akkor is tétováznék a koronaőrség visszaállításának elrendelésében, ha Honvédelmi Miniszter Úr azt tanácsolná. Ám, amint ön sejtí, erről szó sincs."

Göncz úr válasza mindössze ennyi volt.

- E beadvány óta már eltelt jó néhány év. Történt valami előrelépés az ügyben azóta?

VJ: A kormány felé egyáltalán nem történt előrelépés. Megpróbáltuk, kísérleteztünk, de mindenhol zárt ajtókra találtunk, pedig 1945-ben a koronaőrséget nem szüntették meg, mert erről rendelet nincs; ez csak szünetel. Ha itt egy öntudatos kormány létezne, és szíven viselné a koronaőrséget, akkor bármely pillanatban felállíthatnánk, mert egyáltalán nem szüntették meg.

- Milyen megoldást tartana elfogadhatónak, akár az őrzési hellyel kapcsolatban, vagy magával az őrzési szolgálattal kapcsolatban?

VJ: Ha a kormány felállítaná a koronaőrséget a koronaőrök őrzik - úgy, mint a háború előtt - a koronát. Felállítása azért szükséges, mivel a korona már megvan, a koronaőröknek pedig a korona mellett a helye. Végeredményben jogállamban élünk, joga van a koronaőrégnek is ott lenni a korona mellett és őrizni.

- A mai fiatalok mennyiben segítik munkájában?

VJ: Sajnos már az idős koronaőrök kiöregsznek. Én vagyok az egyedüli, aki hetvenkilenc éves korommal viszem, és szeretném végrehajtani a küldetésemet. Van még egy 46 éves, akinek az édesapja koronaőr volt, már ő is úgy

van, hogy lassan kiöregszik. Igyekszem fiatalokkal pótolni; van már két fiatal (193 cm magas). Próbálok ilyen jó megjelenésű fiatalokat szerezni az utókor számára.

Vannak, akik jelentkeznek, de nem tudom őket beiktatni, mert előbb szponzorokat keresek, mivel a ruhát kell megcsináltatni, csak úgy tudnak ők is beöltözni. Amit mi és ők is végeznek, ez társadalmi munkába megy, ezért fizetést nem kapnak. Boldogan csinálják, mert ez egy kimagasló elismerés; felhúzhatják ezt a hagyományos koronaőri díszruhát.

- A témába közvetetten kapcsolódik ugyan utolsó kérdésem, amit jó néhány politikus igen sokféleképpen definiál napjainkban: kit tart igazán magyarnak?

VJ: Én magyarnak azt tiszteltem, becsülöm, aki ezt az 1100 éves történelmet nem akarja a sárba taposni; segítenek, segítséget nyújtanak (akár, mint szponzorok), hogy végre tudjam hajtani feladatomat; 10 fővel tudnám ezt a szép és hagyományos koronaőrséget továbbra istápolni.

Szegedi Ivett

Koronaőrség

'97. március 15.

Alattam van...

Marcell kollégával a fővárosban töltjük nemzeti ünnepünket. Én Intercityvel fel, ő már fent.

Mielőtt találkozunk, még rádión meghallgatom Demszky Gábor főpolgármester ünnepi beszédét, mire a március 15-ére érek, éppen gé móver. Talán ezen, ha kíváncsiak voltak az egykori szamizdatosra, gyakorlatilag a slepp, rokonok, haverok, alapítványiak, amely figyelemreméltó teljesítmény, tekintve, hogy még a setét kádári-grószidőkben is vagy 4-5 ezren ki mertünk rándulni, igaz, hogy néha órsre vitel lett a vége. Orbánra ugyanaznap jó tízszer annyian mennek ki, a MIÉP, a KDNP, a gazdák, egyes kisgazdák és a MEFHOSZ közös fellépésére a Hősök Terén 130-150 ezren kíváncsiak (rendőrségi helikopter becslése, az adat a Magyar Rádióban is

elhangozott. További adatok: Népszabadság, Magyar Hírlap, Magyar Nemzet: sok ill. több tízezer, BBC: legalább 50-60 ezer, Demokrata: 100 ezer, Magyar Narancs: "nagyon sok", 168 Óra: nincs adat, csak egy interjúalany szájából hangzik el a 100-150 ezer). Gál, Horn és Göncz sem jár jobban Demszkynél, az egyes közvéleménykutatók szerint a legnépszerűbb Árpai bácsinak, a miniszterelnöknek és az Országgyűlés elnökének szimpazizánsai, úgy tűnik, inkább otthon szimpáznak, jó esetben néhány ezren lézengenek a Nemzeti Múzeum kertjében. A végén az obligát incidens, amely Antalltól Hornig töretlen tradíció: Gyulánk elé valaki röpcédulákat dob, hogy mi van rajtuk nem tudni, mert a biztonságiak lecsapnak a fecnikre.

Ahogy hallgatom Gábor szövegét, elrövedek. 10 éve, még pesti középiskolásként micsoda lelkesedéssel vonultunk végig tavaszonta a Petőfi szobortól Bem apó teréig. Rendőrök, munkásőrök, ifigárdista söpredékek kísérték mindenhová fenyegetően a maroknyi bátor embert, akikhez a mai pesti főmufti mellett Haraszti, TGM, Kis János, Solt Otília szólt lelkesítően. Szimpatikusak, magabiztosak, fiatalok voltak, egészen mások, mint a levitélző elvtársak. Demszky és Solt Otília lakására jártunk szamizdatot vásárolni.

Nem kétséges, akkoriban még nemcsak az egyszerű tiltakozók, hanem a Demokratikus Ellenzék számos tagja is becsületos, tiszta célokért küzdött, becsületos, tisztán. Persze mi még akkor sok mindent nem tudtunk. Hogy Aczél elvtárs kesztyűs kézzel bánt legtöbbszörrel, hogy nyomdagépeiket sokszor nem bántották, hogy Demszky és Haraszti maoisták voltak, Kis saját megfogalmazása szerint "hívó marxista" (1989-es nyilatkozata), hogy Konrád György 1973-ban lebukott valakit a BM-nél, hogy számosan közülük ávéháso, pártfunkcik gyermekeiként nőttek fel, ami persze nem bűn, de utólag visszatekintve túl sok az egybeesés. Akik komolyan hitték, hirdették a demokráciát, a liberalizmust, az antikommunizmust, a rendszerváltás után gyorsan kiszorultak vagy kiléptek az akkor már SZDSZ-nek nevezett csapatból, melyben megjelentek a szektások, a soha nem volt ellenállók is.

5-6 év kellett, amikorra több százezren, becsapottak, felébredtünk, különösen kijózanító volt (értelemszerűen) a vörös utódpárttal kötött koalíció (kollaboráció). Aki persze jobban benne volt a politikában, az már évekkkel előtte látta, hová vezet a látszólagos kommunistaellenesség,

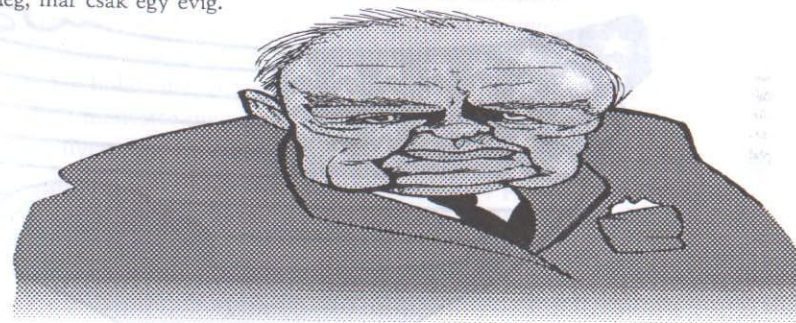
ám, mi egyszerű választók csak az Agyar Hírlap és a Népszabadság hasábjain manipulálódhattunk nap mint nap.

A Szadesz, különösen vidéken, mára elveszítette tömegbázisát, alapszervei is sok helyütt megszűntek, már csak az a jól körülhatárolható kör maradt mellette, aki az alapítványi dzsumbujból, a "nyílt" társadalomból fényesen megél, egyszóval a klientúra. Mellesleg az alapítványosdit éppen a HVG leplezte le idei egyik februári számában, s kiderült, a szabadmadarasoknak több van mint az összes többi pártnak együttvéve.

Hallgatom Demszkyt, hamis a hablatyolása. Szinte ugyanúgy, csak más stílusban mellébeszél, mint 1987-ben azok, akik ellen küzdött. Mindenféle ködös, demagóg veszélyekre utal (megfelel a "szabotázs és a rémhírterjesztés" avitt, rákosista fogalmainak), a jelenlegi helyzetet (szar életnívó, szar közbiztonság, visszaélések) pedig sunyi fordulattal úgy bírálja, mintha nem maga lenne egyik fő előidézője. A végén azért hűségéről biztosítja a Világbankot: "elkerülhetetlen, hasznosak a megszorító intézkedések".

Nem zavarja, hogy ma már olyan közismerten baloldali közgazdászok, mint Lengyel László is nemes egyszerűséggel gyarmatosítónak, gettósításnak minősíti a Békesi-Surányi-Bokros-Medgyessy féle "gazdaságpolitikát". Nem zavarja, hogy Matolcsy György a Privatizációs Kutatóból ugyanezt mondja, az MTA is tiltakozott az energia-ágazat eladása (elkötvyavetyélése) ellen. Nem zavarja, hogy mindent, amiben Magyarország tud valamit (tudományos kutatás, mezőgazdaság, oktatás, kultúra), vagy ami jár az állampolgároknak (kórház és egyéb apróságok) pártja módszeresen lerombolja. Nem zavarja, hogy ő maga is érintett a főváros Tocsik-ügyeiben (1000-es ügyvédi iroda). Nem zavarja, hogy párttársa, Kuncze belügyér minisztériuma hamis útlevelel embercsempészi be Magyarországra a nemzetközileg körözött Zemplényit, tudván, hogy vélhetőleg ez a világ egyetlen országa, ahol mindent meg lehet úszni. Nem zavarja, hogy Magyarország azon kevés államok közé tartozik, ahol a hatóságok szemet hunynak afelett, hogy egy idegen állam hadseregébe magyar állampolgárokat toboroz, amely természetesen alkotmányellenes. Nem zavarja, hogy a jogállamiság eresztékeiben ropog, Sziciliából pedig tanulmányutakat szerveznek hazánkba. Nem zavarja, hogy mint Krausz Tamás az MSZP Baloldali Tömörülés egyik prominense fogalmazott tavaly Szabó Albertekről: "A hatalom bizonyos csoportjainak még jó is, ha az utcán mászkálnak szélsőjobbaldali figurák, mert ezt ijesztgetésképp a társadalom elé lehet emelni. Természetesen ez bűnös összekacsintás a fasizmussal, én ezt soha nem pártoltam."

Nem zavarja, beletespedt a hatalomba, rendíthetetlenül szónokol a demagógokról. Remélhetőleg, már csak egy évig.
MB

nem DEMSZKY GÁBOR

**Mueller Válogatott Rádiójegyzékei
Publikum Rádió, Pécs FM 101.2**

1997 január 6

Hír: 1997 lesz az első év, amikor, ha szerény mértékben is, de emelkedni fog az életszínvonal. A stabilizáció sikeres volt, a nehezén túljutottunk.

Kommentár: Én mindenkinek megőlegezem a bizalmat, várjuk ki a végét. Nézem a vonatjegyet, többbe kerül. A villany, gáz, telefon dettó. A tej is közelebb került a 100 forintos álmohatárhoz, a kenyér már meghaladta.

Mégsem történt átvágás, becsapás, svindli, hazugság, átverés, merthogy az nem volt egész pontosan meghatározva, kinek is emelkedik az életszínvonala. Valakiké biztosan emelkedik.

Köszönjük, Gyula

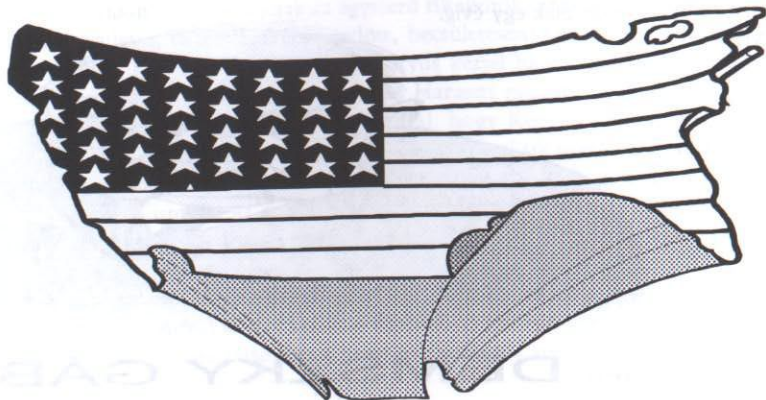
**Jegyzet
'97 feb. 17**

Most egy kedves hallgatónk, Gyuri ötletét hasznosítva, röviden és tömören a következőket mondom:

Ki hallott itt 5 évvel ezelőtt Valentin napról? Melyik baromarcú multikultis fodorgáborivadék találta ki szintiszta üzleti okokból? Mi az hogy Valentin, amikor van neki szép magyar megfelelője: Bálint? Vagy tán Magyar Bálint tulajdonképpen Ungár Valentin?

A Valentin Nap menjen a bányáslámpaképű fészkes afgán-kazah teveszar sütőgető albán jobbágyparaszt serpa kipázzott édesanyjába!!
Kivéve ha Londonban és New Yorkban is bevezetik a busójárást.

Bocs,
Ahoj

JENKIK

Óvasom, hogy a főként Taszáron gubbasztó külföldi katonák az általuk okozott út, zaj és egyéb károk háromnegyedét térítik meg a lakosságnak és cégeknek, a maradék negyed, na, vajon kit terhel? Csak nem kitalálták, hogy a magyar költségvetést, tehát a mi zsebünket?

Ilyenkor kiszalad az ember száján, hogy „jenkik haza”, amely persze pontatlan megfogalmazás, de szándékos, mert ugyan más nemzetiségű katonák is előfordulnak az IFOR azaz immár SFOR nevű cégben, de a többség mégiscsak amerikai, és azt is egyszerűbb, flottabb szajkózni, hogy jenkik.., minthogy SFORosok haza.

A jenkik a hibásak? Természetesen nem. Miért ne használnák ki, hogy a haza és a nemzet iránti mély elkötelezettségéről híres Horn-Kuncze csapat ezt lehetővé teszi? Egyébként, ha a „realitások” ezt diktálják, ezt tenni kő, üsse kő, parkoljanak itt, de legalább szigorú üzleti alapon, ha már Gyula 40 év szocialista köműves munka után a kapitalizmus építésére módosított pályát valamelyik munkanélküli átképző központban.

Ám úgy tűnik, Rosztovy és garnitúrája arra szocializálódott, hogy a baráti szovjet hadsereg hazánkban ideigleneskedő alakulatainak dógaiba se volt ildomos beleszólamlani, s ezt a „jól bevált” receptet alkalmazzák a nyugati „elvtársakkal” szemben is. Mert az még hagyján, hogy csak részben fizetnek az okozott károkért, és azt is majd (a károk orozslánrészét a mai napig nem perkálták ki), ezenfelül ellátásuk kilencven százaléka mai napig külföldről jön. Kezdetben még a vizet is Olaszorszából kapták, ma már „beérik” a dán tojással és a többi élelmiszerral. Azt mondja erre tavaly ősszel Toller László elvtárs, hogy „mér’, mikor magyar étterembe is járnak”. „Kitűnő” ellenérv, erre tényleg nem tudok mit válaszolni. Természetesen energiaellátásukat is jelentős részben saját generátorokkal fedezik. Pedig micsoda ígéretetek voltak, hogy a helyi lakosság, a cégek majd nagy hasznot csinálnak a sok „igazságosztó” jelenlétéből. Ezzel szemben néhány kocsmán, prostituálton, pénzváltón kívül nagyítóval lehet keresni azokat akik részesülnek a jenki „áldásból”. Mármint határainkon belül, merthogy néhány texasi cégnek valóban hosszú távú, kitűnő üzlet ez a kis ideiglenes állomásozás. Meg lehet kérdezni a helybélieket, mennyire lendítette fel Kaposvárt és környékét ez a „beruházás”. Kár is mondani, semmiféle garancia sincs arra nézve, hogy ha már itt eszi őket a fene, mondjuk megvédenének minket bármilyen agresszióval szemben. Láttuk, hogy „működött” ez Boszniában, a bosnyákok „örökké hálások” lesznek a halált megvetően bátor IFOR-nak azért, hogy közismerten asszonyok, gyerekek tízezreit mentette meg a szerb mészárlásoktól.

Szóval ilyen egy szuverén Magyarország 1997-ben. Ebben a helyzetben, ilyen feltételekkel továbbra sem tudok mást mondani, bármily primitíven és leegyszerűsítően is hangzik, mint, hogy: „jenkik haza!”. Vagy legalább népszavazást.

Salut

A Plakátor (fikció)

A szakállas Plakátor közismert figura. Az a dolga, hogy teleragassza Aprajafalva közterületeit aktuális aggatmányokkal. Olcsón, megbízhatóan dolgozik, mint a Bagamériben az utca hírmondója, nélküle Trinidad e városán a kaosz uralkodna el. Kétségtelenül jól és sok helyre ragaszt, persze nem kizárólag ő. Ő a Plakátor, a többiek csak plakátolók. Kit is zavarna? Kit, hát néhány kiszitkárfejű galacsinhajtót, azaz közheületfelügyelőt, kiket Aprajafalva önormányszata működtet(?). A közheületesek (közhevik) csesznek elkapni a bélvárosban kolduló hókuszpókokat, a falu szemetes, ám arra jut energiájuk, hogy besavanyodó alosztállal (kommandó), húszezres nyírsággal fenyegetse a Plakátort, ha mégegyszer ragaszt az oszlopokra. Baró nem? Baffiahordák árasztják el Trinidadot, a közhevik meg a békés biciklis manust aszogatják. A Plakátor már nem is ragaszt oszlopra, törvény(?)tisztel ő.

Érdekes, a falu apró oszlopai továbbra is tele vannak plakáttal. Mi meg az önormányszattal, amelyik télen jeges-havas kinemtakarítomot játszik a felvárosban, ihatatlan és Trinidadban legdrágább "ivóvizet" "biztosít", iskolakatok zár be, 65 trinidadi dollárt kér egy ritkán járó, bűdös buszra jogosító jégért és közheviket úszít Rája, aki állítólag egyedül beragasztotta Aprajafalvát.

Most kiderült, hogy nem. Azt hiszitek gyerekek, hogy a jó közheülettől fűtött szürke közegek lecsapnak mindenkire? Képtelenség lenne, nem is próbálják. Azt hiszitek, biztosítanak más, pl. lezárható hirdetési felületet? Hinni lehet, látni nem.

Az Esti Aprajafalvának persze jól jönne, ha mindenki nála tenné közzé a ragasztmányát, mégis egy nagy adag áltáji telebazmeget kívánok azoknak, akik KÖZHEÜLET FELÜGYELET HELYETT becsületes, dolgozó embereket tesznek tönkre.

Kedves Trinidadi Olvasók! Hallottatok már az oltári engedetlenségről? Nos, akkor aggasson mindenki orra-szájba (p)laka(á)tot, ahová csak tud, kivéve persze mű-, és igazi emlékekre, jóvan? Na, akkor

Ahoj, bár unalmas már ez a hoj, tehát inkább semmi

Tacepaoman

Molnár Balázs

SZABAD RÁDIÓZÁS Magyarország, 1997.

Bár teljesen szabad (vagy alternatív, közösségi, harmadik típusú) rádiózást nehéz művelni, törekedni kell. A paraméterek nagyobb részét teljesíteni lehet, úgy mint: **cenzúra és reklám elutasítása** (a reklámentesség persze ritkán 100%-os, a legtöbb magyarországi szabad rádiónál olyan 95-99%) **különböző szintű, jó értelemben vett amatőrizmus, őszinteség, hiánypótlás, önkéntes munka, fokozott interaktivitás a hallgatóval, mesterkeltég hiánya, nyitottság új műsorkészítők felé, a hivatalos médiában mellőzött témák, zenei igényesség, egészséges multikulturális nyitottság, kizárólag rétegműfajok, értsd: jazz, blues, acid, folk, népi, klasszikus, kelet-európai rock, etno stb., szabadszájúság, lazaság, kötetlenség, egészséges tekintélytisztelenség, nonkonformizmus, anarchisztikus vonások, a tág értelemben vett kisebbségek ügyének felkarolása, a mindenkori hatalom nemszeretete, szükség esetén a kalózkodás merészelése stb.** Minden vonás persze csak részben, nem túlzó módon jelenik meg - egészséges esetben. Alapvetően az alteros rádiók nagymértékben hasonlóak. Mindegyiknek van valamilyen irányvonala, akár kulturális, akár életérzési, akár politikai, akár akármilyen.

Míg számos külföldi országban az alterrádiózás bevett, 2-3 évtizedes műfaj, Magyarországon mintegy ennéhány szabad adó működik, úgy mint: Tilos Rádió (Budapest, FM 98.0 MHz), Fiksz Rádió (Budapest, FM 98.0 MHz), Civil Rádió (FM 98.0 MHz), tehát ők legalább egy frekin, nem kereskedelmi faszfejekkel összezárvá. Vagyunk természetesen mi, a pécsi Publikum Rádió (FM 101.2MHz), osztán a Szóla Rádió (Debrecen) és a Szombathelyi Közösségi Rádió (Szombathely). Az utolsó kettőről kevesebb információnk van, mindenesetre hivatalosb jellegűek, mint a pestiek vagy a szabadarcú Publikum.

Most az általam leginkább ismert szabad rádiók szabadsági fokáról regélek, s végül magunkról. Előjáróban csak annyit, füllel hallhatólag nincs abszolút modellértékű szabad rádió-mindannyian mások vagyunk.

Kezdjük ízibe' Budapestben. A Tilos Rádió (minden nap 22 órától másnap reggel 10 óráig nyomul, reggel 10-től este tízig a Civil nyomul ugyanott szerdától szombatig, míg vasárnaptól keddig a Fiksz Rádió)- határozott politikai-kulturális irányvonálú -kissémagyarnarancsos létezmény. Multikulti-másság, nyílt társadalom (remélem végül is ebben tévedek, és ez nem az a György-féle nyílt társadalom) alternatív, „bélvárosi”, a Nagy Magyar Ugarnak érthetetlen, abszolút rétegekiszolgáló, nagyvárosbudapestországi, jajdejócsávókvagyunk, nemkisszabású határozott és igényes zenei vonalvezetés, hypergut DJ hegyek (pl. Palotai), csúcst, unikumot különösen az acid terén nyújtanak, amely azonban százalékosan kicsit sok (pl. egész péntek és szombat éjjel), de kitűnő latin és más jazz, német-, és orosz rock, magyar népzene és más nyencségek is megtalálhatók a Tilos Vendéglő étlapján. Kb. 50 fő Tilosol többnyire ottan, még kábé 50-en hébe.

A TR kicsit többet sír mint kellene neki, mer' azér' nem annyira hátrányos helyzetű, mint a többiek, mindent egybevetve egy kitűnő beszélő, odamondogató, kisebbségi témákat felvállaló szabad rádió, amely ezt néha túlzásba viszi, és a nemzetnikisbségek nemes ügye mellett

-sajnos (szubjektív vélemény)- pl. a homokos témát is pozitív nem pedig semleges felhanggal futtatja, hajlamos zsigerből megvédeni akár az eksztazi dílerek emberi jogait is, amely az alterosok egy részének is sok. Több szempontból a TR modellértékű.

Hommage nekik, mert a tudomány jelenlegi állása szerint ők hozták be ide Kompország fekete vizeire (1991-ben) a kalózkodás nemes, ám végképp kiveszni látszó hagyományát (az „üldöztetés” azér’, -mindannyian tudjuk és Simó ügyvivő is bevallotta a HVG-ben- jelentős részben legenda, próbáljon valaki a mai népi demokráciában halálfejeskedni, már lekapcsoltak tizedwattokkal örömködő bandákat). A TR 1991 augusztusától 1993 őszéig halálfejeskedett, a kezdeti heti pár órától a végén napi 24 órára növelte kibocsátását. Probléma, hogy ma, legális körülmények között ócskábban lehet fogni őket Budapesten mint anno (tán a város felén ha bejönnek egy átlagos készüléken). A nyelvhasználat néhány műsorban az egyik legkeményebb, még alteros körökben is.

A Civil Rádió, benyomásom alapján kiszámítható, megbízható, hivatalosb jellegű, túlságosan konfliktuskerülő, egyesek szerint színtelen-szagtalan állomás, de azért tényleg civil hírekkel, eseményekkel teli. Vételkörzete ugyancsak kielégítően, mint sok rossz házasságban élő nő. Ami sajnos, az a politikától való egyébként érthető ám néha túlzó távolságtartás, hiszen át-, és túlpolitizált mai magyar valóságunkban az önkormányzati, helyi, környezetvédelmi hírek gyakran a legszorosabban összefüggenek ama úri huncutsággal, s egyszer-egyszer nem lehet a problémát csak civil szemszögből kezelni.

Ámde eme elvhűség oké, ha nem hát nem. A Civil nyílnak tűnik, bár a témák behatároltsága nyilván behatárolja a jelentkezőket is. Konceptió van, zenék ugyancsak kitűnőek, Zoltán Erika kedvelőknek szintűgy nem ajánlott. Úgy tudni, itt is rengeteg, úgy 100 emberi lény aktív.

A Fiksz Rádió sok szempontból talán a legszabadabb, ám egyben koncepciótlannak, kaotikusnak is tűnik számomra (és hurrikánra), talán éppen ez a koncepciója. Van neki vonala is, mégis a Cs. Kádár Péter nevű főszerkesztő megengedi, hogy másként is szóljanak az éterben, mint ő. Demokratizmus elvitathatatlan. Ami baj, hogy igencsak alulművelt, véresen fundamentálanarchisták is kis számban megtalálhatóak a stábben, túl sokszor anyázták korábban a tolerancia jegyében pöle a nemzeti ünnepeket vagy a honfoglalást, ma már jobb a helyzet, a 1997 március 15-i műsor legalább olyan korrekt volt, mint a Publikum Rádióé. Van egynehány nihilista-kissé nemnormális, béna műsorkészítő (értsd: abszolút nem tud beszélni és/vagy nem tudja miről akar műsort csinálni, -namiről kéne beszélni most tényleg jelenség). Nyitott örömrádió, magunkról-magunknak. Szervezetlenség, ad-hoc-improvizálás, de azért van 8-10 igen színvonalas műsor is. A Fikszben 40-50-en tevékenykednek egyszerre. Vételkörzet jobb mint pöle Tilosé, sőt a legjobb a városban az alterosok között, de ez sem az igazi, amely persze nem a rádiók hibája, hanem a velük kibaltázó hatóságoké. Budapestre igenis nagyobb körzet kéne, egyébként eme rádiók periFeri(Sanyi-Juli)álisak maradnak.

Kapcsolatunk különösen a Fiksz Rádióval kitűnő, hiszen többen mindkét egységben “étereizünk” de a Tilossal is jó, a Civillel keveset találkozunk.

Most pedig a Publikum Rádióról. Mivel minden szabad rádiónak maga felé fordul a keze, így természetesen mi vagyunk a legjobbak. A PR elődjét, a Szubjektív Rádiót Bajomi Lázár Péter alapította 1991. őszén, az 1992-93-as kalózkodás javarészt 5-6 ember -valamennyien egyetemisták- munkáján alapult, akik között e sorok írója is tevékenykedett. Alapító tag volt még Miklós Magdaléna, Takács Szabolcs, Thuróczy Gergely, Veiland Krisztina, alkalmilag, hébe-hóba-esőbe pedig 15-20 fő készített műsort max. heti 4x2 órában. Tekintettel az 1 majd 20 W

teljesítményű adóra, illetve a heti néhány órára, a műsorkészítők ismerősei, rádióamatőrök, összesen tán néhány száz ember kísérte figyelemmel adásainkat. Ezt követően egy 1993-94-es pályázaton frekvenciához jutottunk, s 1995 október 1-e óta sugárzunk legalisan. Az alapítók közül ekkorra már csak hárman maradtunk tevékenyek, hiszen hosszú évek teltek el, nem volt mindenkinek türelme kivárni az “áldást”, illetve sokan végeztek, elköltöztek, illetve -ne tagadjuk- koncepcionális viták is szétvetették az originál társaságot. Sajnos az 1.sz. tagkönyv tulajdonosa, B.L.P. is eltávozott, mindenesetre az idő sok mindent más színben láttat, így ma, 1997-ben mindenkit teljes jogú tagként várunk vissza, “spongyát a csúnya dolgokra, Pelikán elvtárs, csak a szépre emlékezem”.

Jelenleg csaknem 60 fő tevékenykedik műsorkészítőként a Publikum Rádióban, amely kitűnő létszám, összehasonlítva a pestiek stábjával, hiszen ott milliók élnek. Kőkemény hardcore kulturális műsortól a PC témákon át, ponttól az acidig, jazzig, bluesig, etnoig, alterig, klasszikusig és a metálig van minden. Némi fluktuáció bejátszik, amely kivétel nélkül minden szabad rádió sajátja (külföldön is!), mindenesetre sokkal többen jönnek, mint mennek. A 20-25 fős “keménymaghoz” a rádióban már több mint fél évet eltöltöttek számíthatnak, ennyi idő alatt ugyanis feltétlenül kiderül, bírja-e valaki szuflával, sokan ugyanis szalmalángnak bizonyulnak, s csak kisebb százalékban alkalmatlanok. A műsorolók nagy többsége ma is deák, egyetemista, idegennyelveket beszél, kulturált, szép számmal akadnak immár diplomás értelmiségiek, valamint egy-két újságíró is. A fluktuáció, az anyagi érdekektől való mentesség szinte kizárják, hogy egy alterrádió beszűküljön, belterjessé váljon, mindig felbukkannak friss, fiatal, lelkes agyak. Az amatőrizmus különböző fokú ugyan egyénenként, de családiassá, valódivá teszi a szabad rádiók légkörét, apró, életteli szigetként funkcionálnak a hazug, multinacionális, kereskedelmi-fogyasztói világban. A nyitottság, amely azt eredményezi, hogy könnyű, legalábbis próbaidős jelleggel műsormékkerré válni, sajnos egyben örökös, de akkor is fenntartandó gyenge pont. Kisebb-nagyobb mértékben valamennyi szabad rádió gondja, hogy idővel-időre felbukkannak magukat másmilyennek kiadó, vagy kifejezetten hátsó szándékú egyének, “korpák” is, mint azt a tavaly májusi puccskísérlet példázza egy többségében színvonalatlan, sztupid társaság részéről, akik azonnal elenyésző kisebbségbe kerültek (azóta a “Káros Rádiója” című üzemből tevékenyek, már amíg másutt nem kapnak húsz ezüsstel többet, egészségére mindkét félnek!) a rádiót egyébként, teljesen ellentétesen akár törvényi szabályozottságával, akár a Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete (az említett rádiók is tagjai) oszlopos tagjaként vállalt önkorlátozásával szemben, béka alatti reklámfórummá akarták változtatni, mely természetesen azonnal megszűnt volna függetlenné lenni. Fel-fel bukkannak tehát oda nem valók, a nagy többség azonban őszintén élvezni akarja azt a szinte korlátlan szabadságot, amely a hagyományos médiaformák közt ismeretlen, s persze ismeretek a rádióból civilizáltan távozni tudó embertípusok is. Korábban a vezetés elkövette azt a hibát, hogy nem próbaműsorra “igazolt le” jelentkezőket, így néhány meglehetősen ostoba, műveletlen és/vagy jellemetlen figura is vigéckedhetett szegényünkre néhány hónapig nálunk, ma már jobban “pedigrézünk”, IQ és tisztességszínvonal emelkedett, szerencsére betörés sem történt, mint legnagyobb sajnálatunkra Fiksz testvérrádióknál. És persze az is igaz, hogy vannak, akik civilizáltan tudtak távozni.

A Publikum alternatív-modern-konzervatív etvasz, zenei világ hasonló pesti társaságokéhoz, témáink jó része is, ugyanakkor a homoszexuálisok, keménydrogosok stb. nem jelennek meg pozitív modellként, legfeljebb sajnálatra méltóként, kezelendő problémaként. A fű engedélyezését viszont (ha megköveznék is érette) a Tiloshoz hasonlóan sokan támogatjuk, egy

alkoholista hegyeket produkáló nemzetnek ugyanis szerintünk nincs joga az egyik méreg mellett a másik hasonló hatásfokút betiltani. Féltreértés ne essék, nem támogatjuk, hogy bárki is közületek fűvezzen, de vagy a piát is tiltsák, vagy mindkettőt legalizálják. Fűtől felfelé viszont szingapúri vaskéz indokolt a drogkereskedőkkel szemben, na jó, minimum életfogyt.

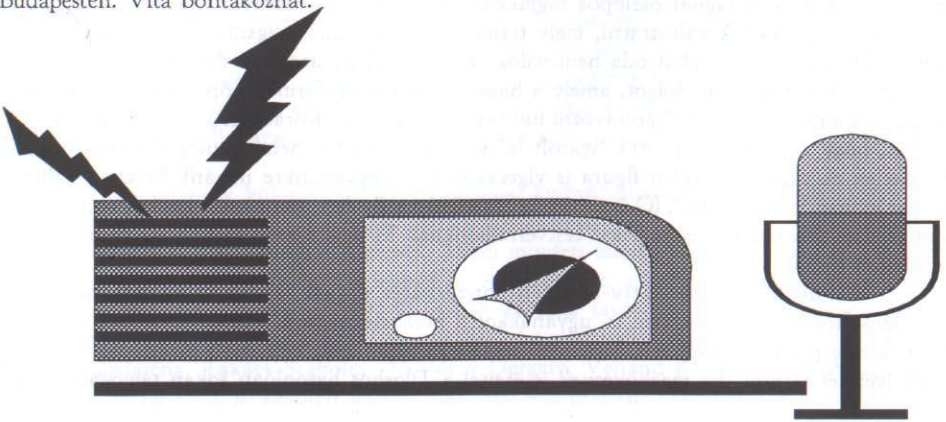
Nemzeti-etnikai kisebbségeket mi is szeretjük, sok műsorunk szólt már problémáikról, tervezzük immár egy állandó roma magazin indítását, mivel a kezdeti, 1995-ös, a pesti Roma Rádió megszűnése miatt abbamaradt. Kiemelt helye van a magyar kultúrának, zenének-mi ezt IS veszélyeztetettnek érezzük. Frankó szerep jut a környezet-, és természetvédelmi témáknak.

Stílusunk laza-kötetlen, de azért igyekszünk kóser megszólalásra ösztönözni munkatársainkat, nem kívánatos de nem is tilos káromkodni, veleszületetten raccsolni, többnyire és egyre inkább tegezzük hallgatóinkat. A politikától sem ijedünk meg, bár rendszeresen csak néhány műsor érinti. Semelyik pártot sem szeretjük, sőt, úgy általában utáljuk őket, de azért természetesen tudunk különbséget tenni. A Magyar Út Stúdió műsorát sugároztuk egy ideig, mivel jelenleg a konzervatív-nemzeti gondolatrendszer gettóba szorítják (amelynek ugyanúgy helye van a magyar eszmetörténetben, hagyományokban mint pl. a nemzeti liberalizmusnak) ám nem voltunk megelégedve a műsor avított, öreges, szájbarágós, magyarnótás, néha kultuszos jellegével, mely nem igazán illeszkedik rádiókba, így levettük napirendről.

Ha a jövőben fordul a kocka, és például a radikális liberalizmus szorul ki a médiából, az utóbbit fogjuk bemutatni, hiánypótlásként.

Sajnálatos, hogy az FM 101.2 városi monopolhelyzete okán egyelőre nem tudunk kizárólag rétegrádió lenni. Nyárspolgárok (kortól független állapot) is hallgatnak minket, az alkalmi bazmegoláson felháborodnak, nem értik, hogy ez egy rétegrádió, nem nekik szól. Szekták, elgétémadonnászlésűek, Lán Galádok, fentemlített nyársok be-, és feljelentgetnek, egészségükre. Így örültünk neki meg nem is, amikor a Fűrge Diák Iskolaszövetkezet 1996 októberi felmérése 10 ezer körüli hallgatót mutatott ki. Ma már egyértelműen azt mondjuk, inkább kevesebben hallgassák, de azok aztán érezzék a flinget. Az ORTT-n múlik, hogy rövidesen kiosszon 3-4 pécsi frekvenciát, s akkor végre kikerülnék a figyelem középpontjából.

Ami a műsorstruktúrát illeti, vannak ugyan kétségtelenül jobbos beállítottságú műsorok IS, mintahogy balos, anarchisztikus, cyber-, és sima punkosak is, sőt ezek vannak többségben. Súlyosan téved tehát, aki pártskatulyákba próbálja gyömöszölni a PR-t. Rádiódázatok Pécsen és Budapesten. Vita bontakozhat.

Május 7. Szerda AZ GYÁR

Fedező felmagaz

Etno

Archa készlet-ajánlók

Archa Grátis

Pécs, Ferenecsek utca

MÁJUSI

utána acid party

FM 101.2

V. Publikum Rádió Buli

StábarArcú

Balogh Robert
mese

párában ébred a vadnyúl, lapul
fodros és halovány a hajnali rét
ropogtathat zsenge füvet
füleljen az kit róka követ

néhány tündér - égről szakadt
varázsvető táncot kutat
törpe urak muzsikája
kacaghat az őznek lánya

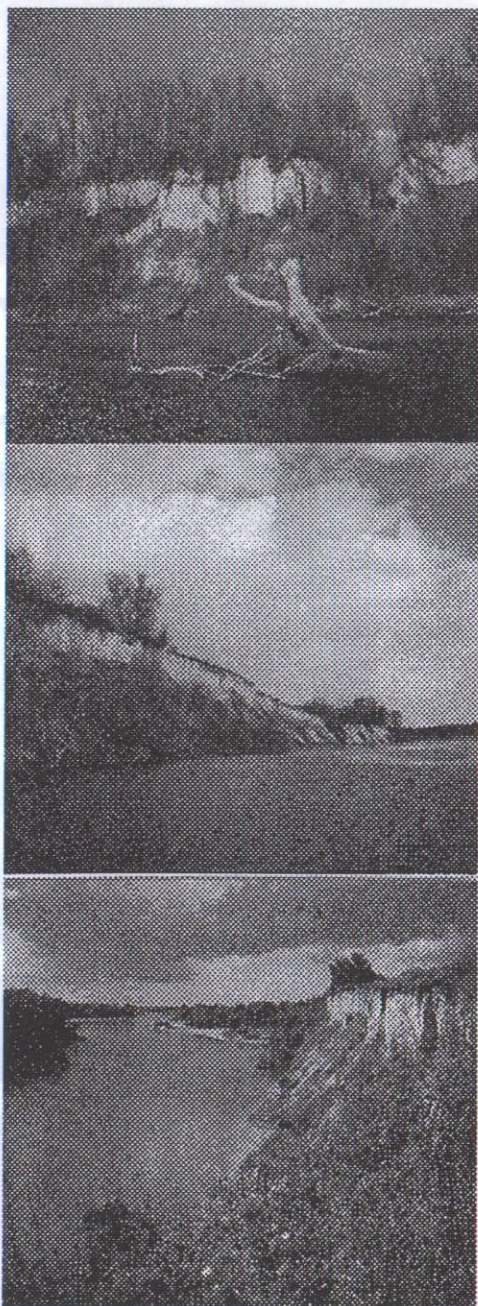
patak fut - éjnek lánya
farkasszemnek tükrös tája
sárga habja csupa márga
ma született bárány szája

kicsi róka kicsi lányka
bújt a harangvirágvárba
ki se jött ő uzsonnáig
csak tíz harangkondulásig

hát a teknőc meg a lánya
indulnak a dalárdába
zengő hangjuk messze harsan
hernyó siet csak hallhassam

szegény bohóc csupa csámpa
üldözi egy vad pojáca
de a bohóc igen bátor
nem ijed meg pojácától

csigacsapat hintót vontat
pávatollné bálba hajtat
pesztra örzi kicsi mályvát
álmodja vaníliaálmát

A Dráva Heresznyénél. Fotó: László Ákos

Füst Milán

Nem sejlik út. S a hómező
nyulak nyomát se rejti.
Éhes farkas: lapul a csönd.

Csak a csontok ropogását hallom -
súlyomtól süpped a táj.
Ki is viselné terhemet?

E fülek már titkos jelekre
figyelnek. Ólom-idő.
A pecsétje királyi kegy.

Ám mikor Hold-sarlóm rendet vág -
a csillagok kushadnak.
Hiszten Istenhez indulok.

Füst Milán útja

És most mindezt köszönöm illenék.
Ki rakatta ki hegyes kövekkel
rettentő utamat?
Ki akarta, hogy mezítláb járjam
e poklot végig én?
A dögkeselyűk is miért kerengenek
egyre csak fölöttem,
s a legyek sűrű seregét
ellenem ki küldte?
Végtére elértem hát tündöklő
kertednek kapujáig,
ám érett terhüktől roskadt fáid
bizony nem kívánom.
És semmit sem kérdezek immár.

M
i
h
a
l
i
k

Z
s
o
l
t

Füst Milán szól

Mivégre hajigálsz felém, Uram -
súlyos csillagaid?

Mivé lesznek akkor tüzes ékei
néma koronádnak?

Habár ama régi oroszlának
szembogarában újra kigyúl tán
a rémület, hogy indul a nagy görög ...
S bőre bőven ontja verítékét!

Még a sarki foka is jég alá
búvik ... remélve végső menedéket ...

De bizony a kanadai fűrj is
dermedten gubbaszt vézna tojásain ...

És a bűnös városok csak mindegyre
forognak a megbánás szürke porában ...

Mert rémülettel fordulnak mindenek
Tőled el. Az egész zajló egyetem ...

Ám velem már hiába fáradsz, Uram. -
Magányom páncélját

immáron semmi föl nem törheti.
Nekem nem adatik kegyelem!

Füst Milán búcsúja

Talán a lányok! Talán a lányok
érthettek volna mégis engem ...

Habár egyetlen, végzetes, tompa
morajlás volt csakugyan nekem itt -
e koszos planétán - mind a lét ...

S hogy visszhangtalan? Jól tudom azt.
De hogyha a sűrű csillagokat

bámulom - egyre csüggedtebben -
szememben olykor azért megcsilla ...

M
i
h
a
l
i
k
Z
s
o
l
t

A Kívülálló

éjszakánként hazatántorgó részek,
alattomos menyétképző kurválkodók
nyomába szegődik. Akire faragott
botjával rámutat, vagy akit ujjával
valamilyen fedetlen testrészén megjelöl,
az nem undorodik többé hullamerev
érintésétől, de napokon belül
borzalmas, lepraszzerű kelések lepik el
testét, elrothad, ám elvékonyodott
csontjait,
madárfej nagyságúra aszalódott koponyáját
érintetlenül adják vissza
a krematóriumok kemencéi.
Ahol megjelenik - fekete álarcban,

kopott garabonciás-köpönyegébe
burkolózva -, gyermekek tűntek el nyomtalanul.
A Kívülálló elhagyott játszóterek
kiéhezett szatírja, „akinek csak egy
kasza kellene a kezébe”, most horpadt
sírhalom mellett, titokzatos ábrákat
ró a szentelt enyészet szikkadó sarába.
Rozsdás dróttal megerősített temetői
virágok nehéz macskafeje aléltnan
lecsüng; citromsárga, nyálkás szirmok szétszórva
a felázott föld gyalogúttá taposott,
viszeres kérgén. Elhagyott játszóterek
kiéhezett szatírja, a mozdulatlan
telihold szokatlanul erős fényének
delejes sugalmazásait követve,
hazatántorgó részek, menyétképző
kurválkodók nyomába szegődik. A mélyzöld,
eleven víz felszínén lassan egymásba
sodródó szigetek: zöldesen fluoreszkáló
óriás penészfoltok, pikkelyes kéreggő
szilárduló mocskoszöld lepedék. S félszeg,
titokzatos lenyomat szentelt enyészet
szikkadó sarába

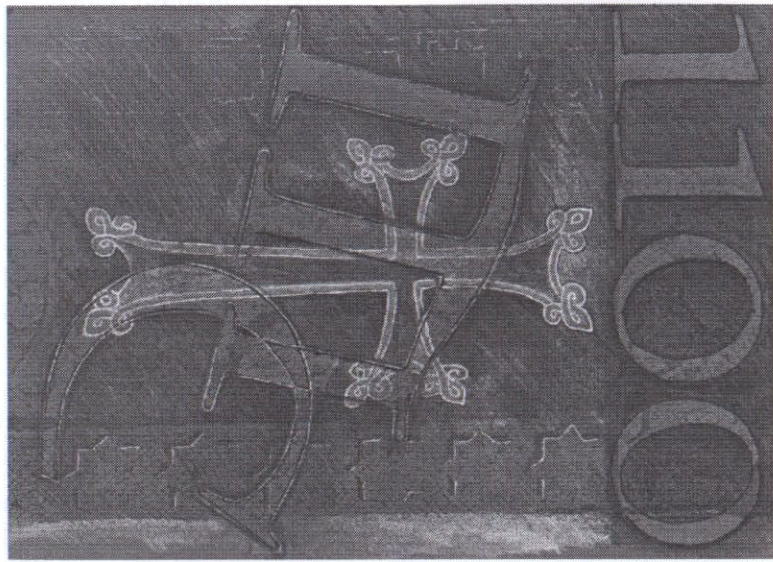
A
r
a
n
y
i
L
á
s
z
l
ó

„Odamegy a vak madárhoz, szólni hozzá...”

néz
ik /sic!/,
más szemével visszánéz
Reszkető hálót sző önfeledten,

jade utáztat, faragott démonmaszk,
reszkető hálót sző önfeledten
Bambusz suhog, árnyéka óriás szárnyuzmóval benőtt kövön,
a mester suhintja ostoba tanítványát fültövön

Minden inog, csak helyiértékeket örökít át
a Tao. Egy tálból esznek a beavatottak,
de szájukban elekülönül a táplálék íze:
sós ————— keserű ————— savanyú ————— édes

A r a n y i L á s z l ó

Haklik Norbert

Béla

Béla azon kevesek közé tartozott, akiről már születésükkor kiderült különleges voltuk. Tévedés ne essék, Béla nem született burokban, nem volt három lába, s nem hat ujjal jött a világra. Piciny testéből pontosan annyivolt meg amennyi illik. Nála nem a mennyiséggel volt a baj...

Szülei nagyon büszkék voltak a fiúcskára de rövidesen rá kellett jönniük, hogy gyermekük különleges adottsága bizony problémákkal jár. Az első gondokkal a babaruhák vásárlásakor kellett kellett szembenézniük. Ha két-részes ruhácskát vettek, mindig az ing volt nagy, vagy a nadrág bizonyult túl kicsinek. Néhány hónapig tartó elkeseredett próbálkozás után kénytelenek voltak egy jó szabót keresni.

Nagyobb gondok akkor merültek fel, amikor a kis Béci elkezdett iskolába járni. A tanító néni mindig panaszkodott, mert a fiúcska egyetlen tanórát sem birt végigülni, csak mocorgott, fészkelődött. Szegény Béla szemlesütve hallgatta végig a felnőttek korholó szavait, pedig ő nem akart semmi rosszat. Egyszerűen csak nem fért el a tökétől.

Még nagyobb problémát jelentett, hogy Béla -akaratan kívül- lehetlenné tette a testnevelés órákat, ugyanis az idősebb lányok figyelmét teljesen elterelte a fiú lábai között duzzadozó húsoszlop. Hősünket a tantestület felmentette a tornaórán való kötelező részvétel alól. Híre ekkor kezdett terjedni.

Béla egyébként nem volt valami eszes fickó, mégis megcsinálta a szerencséjét. Felnőtt korában egy aktfotóért több pénzt kapott, mint akár La Toyah Jackson. Himtagja jóvoltából elképzelhetetlen nagyságú vagyont gyűjtött össze. Több tucat luxusvillája volt, mindig a legújabb divat szerint öltözködött, és ha kedve szottyant rá, tett egy rövidke világszerte kiruccanást.

Életének csak egy nagy szomorúsága volt, s ezért is hatalmas fallosza volt a felelős. Bár a nők körülrajongták, és annyit szeretkezhetett volna, amennyit csak birt, nem tehette, ugyanis ez az irtóztató méretű szerv egyszerűen nem volt hajlandó működni. Béla egyáltalán nem érzett szexuális izgalmat.

Így ment ez egészen negyvenéves koráig, amikor is Béla egy étteremben meglátta élete egyetlen igazi nagy szerelmét. A hölgy legalább százhusz kilót nyomott. Rettentő mellei méltóságteljesen remegtek, miközben irtóztató csámcsogások közepette, két pofára falta hatalmas mennyiségű vacsoráját. Amikor a szépséges hajadon egy hetedhét országra szóló böffentéssel befejezte

a nagy zabálást, Béla eldöntötte, hogy akcióba lép.

Felkelt az asztaltól, odament imádata hölgyéhez, és eléállt.

- Csak téged akarlak! - rebegte, és epedve nézett a nő igéző szemébe. Az meg egyre csak a Béla lába között kitüremkedő óriást bámulta. Ahogy így nézte a szépséges nimfa, Bélánk méginkább megkívánta. Pénisze egyre csak dagadt. Nadrágja hirtelen szétrepedt, de még ekkor is tovább nőtt, duzzadt, dagadozott. A helyiség kezdett elsötétülni, ahogy a rettentő hímtag elzárta a fény útját. A kövér asszony fölsikoltott és elájult. A pénisz lassan elérte a mennyezetet, átdöfte, és az emeleten nőtt tovább. Duzzadt, dagadt, székeket borított fel, asztallapokat tört át, emeleteken bújtt keresztül, és csak tódult bele a vér.

Béla lassan elkékvült. Lélegzete elakadt. Fuldokolni kezdett. A pénisz közben csak dagadt. Egyre kevesebb oxigén jutott el hősünk meggyötört agyába. Arca szederjessé vált. Szeme kigúvadt. Szája remegni kezdett. Még tett néhány kétségbeesett kísérletet arra, hogy levegőhöz jusson, aztán egy hangos nyögéssel kilehelte a lelkét.

Tűzoltókból és mérnökökből álló bizottság ült össze, hogy megvitassa, mi legyen a fallosz sorsa. Úgy tervezték, hogy a szervet több helyen keresztülmetszik, és szakaszonként távolítják el az épületből, de a balták nem bírtak vele. Ezt követően láncfűrészsel, majd lángvágóval is próbálkoztak, aztán a legfrissebb lézeres technikát is bevetették, de ez sem segített.

A szakértők drasztikus lépésre szánták el magukat. A pénisz sebezhetőnek vélt pontjain robbanótölteteket helyeztek el. A detonáció több mérföldre elhallatszott, az épület kártyavárként omlott össze. Az akció szervezője elégedetten dörzsölte össze tenyerét, aztán lehervadt arcáról a mosoly. A fallosz sértetlen maradt.

Ekkor a pénisz sorsa országos ügyé nőtte ki magát. A nemzet két csoportra oszlott, a Bélapártiakra és a Bélaellenesekre, merthogy már csak e néven emlegették a furcsa jelenséget. A rendőrség alig bírta féken tartani a tüntető tömegeket, országszerte zavargásokat jelentettek, s az ellenkező véleményt vallók közötti összecsapások egyre több halálos áldozatot követeltek. Ám a kormány hajthatatlanul kitartott eredeti álláspontja mellett: a falloszt meg kell semmisíteni!

A döntő csapás napján felvonultak a fegyveres erők Gépágyúk, harcokcsik, aknavető, légvédelmi útegek sorakoztak fel a célpont körül.

A világ lélegzetvisszafojtva figyelte az eseményeket. Titkon mindenki attól félt, hogy az áldozat visszalő.

Elhangzott a tűzparancs. Egy teljes órán keresztül hullottak a hímtagra a lövedékek, rakéták, gránátok ezrei, aztán elhallgattak a fegyverek. A leülepedő por- és füstfelhő mögül lassan kibontakozott a pénisz képe. Semmi baja nem történt, legfeljebb egy kicsit kormos lett.

A Bélaellenesek feladták a reményt. Elásták a csatabárdot, megszagatták a ruhájukat, s belátták, hogy nincs mit tenni; ezután már örökké ott fog állni a város közepén ez a bizarr remekmű: Béla felhőkarcolónyi, kékeres, meredt fasza.

Tandori Dezsőnek

víz-, levegő-, föld- és tűzjel
 A nyár a föld mosolya,
 szomnambul-révület,
 reszkető hálót sző önfeledten

Minden inog, csak helyiértékeket örökít át
 a Tao. A nyár a föld mosolya,
 a Nap szellemiségét magábaszívó, jóllakottan böfögő óriás
 mosolya a nyár

víz-, levegő-, föld- és tűzjel
 Egyáltalán esznek a beavatottak,
 mágikus félelmeket őriz az északi barbároktól átvett rítus
 Emberáldozat. A kiválasztott habzó szájjal nyerit a kés
 láttán,

s a kereszt sem telíti új tartalommal a szertartást
 „Odamegyek a vak madárhoz, szólni hozzá...”
 Bambusz suhog, árnyéka óriás szárny zuzmóval benőtt
 kövön,
 a mester suhintja ostoba tanítványát fültövön

A
r
a
n
y
i
L
á
s
z
l
ó

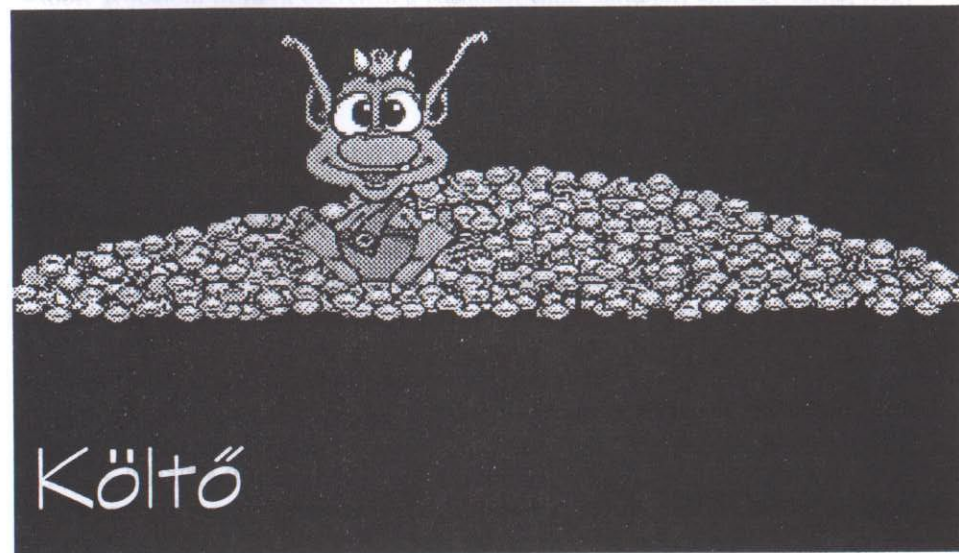
Kedves Olvasó!

Szeretném, ha ezek az oldalak lehetőséget jelentenének a megszólalásra “helyi költőknek” (is). Hogy ki a “helyi költő”? És ha helyi, miért kell megszólalnia? És ki a költő (író, újságíró, kritikus, főszerkesztő, rovatvezető)???????

Létrejött egy rádió, működik, van újságmelléklete, amely eljut elég sok kézbe. Szívesen segítenék ezzel a kezem alá került - bizonyára átmenetileg- infrastruktúrával. Talán akadnak még olyanok, akiknek publikálási vágyuk nagy, csak eddig még nem keresték a nyilvánosságot. Vagy olyanok, akiknek elégük van a szerkesztőségekből visszaérkező Köszönjüknekérjükekből. Szeretném, ha értelmes emberekkel válthatnék szót, s ebben az sem zavar, ha ez nyilvánosság előtt történik. Pécssett is meg lehetne szervezni fölolvadásokat, kötetbemutatókat, hely és közönség lenne rá. Mi hiányzik? Mi kell ahhoz, hogy létrejöjjön olyan rendezvény, ahol a produkció a lényeg, nem a büfé. Ahol lehet csodálkozni. Zártkörű szalonról tudok Pécssett, és voltak cigarettafüstbe fulladt kísérletek. Talán az összefogás hiányzik. Talán más. Én most kezet ajánlok.

Elérhető vagyok az impresszumban olvasható címen.

Balogh Robert

Eperjes Károly interjú

Viki: Itt ülünk Eperjes Károssal a Harmadik Színház várótermében. Nekiszegezem az első kérdést: melyik színházhoz van most jelen pillanatban leszerződve?

E.K.: Hát, odaszegezte nekem ezt a kérdést, ez tagadhatatlan. Éppen a Thália Színházban vagyok, ahol szegekkel átütve vérzünk, mert ez a kulturális örület éppen megszüntette a színházunkat. Hosszú halálban vagyunk egy fél évet agonizálhatunk. Nagy kegyesen megengedték. Ott vagyok, de még magyar színész vagyok, magyar színházban.

V: Van-e a távolabbi perspektíva? Nem hívták önt valahova, hogy jöjjön szerződjön hozzánk, szívesen várjuk?

E.K.: Nem. Nem, mert az az értékrend, amelyet a mi színházunk és talán én magam is képviselek, ebben a szocioliberális örületben egyre inkább hátrány. Az nyűg, ha valaki a "Ne lopj, ne hazudj!" értéket minimum megtartja és ezeket a színpadról közvetíti a nézők felé, hogy ilyet nem szabad csinálni. Ne lopj, ne hazudj, ne ölj másnak ne tegyél rosszat. Tehát aki egy hagyományos értékrend mellett kiáll, az úgy látszik bárhol legyen akár az oktatásügyben, akár az egészségügyben, akár a kultúrában vagy bárhol máshol, az most ellehetetlenedik. De van reményünk, úgyhogy ez az örület előbb vagy utóbb befejeződik. Lehet, hogy nem érzük meg, illetve lehet, hogy nem innen, hanem máshonnan örülünk majd ennek a végnek.

V: Miben nyilvánul meg ez hogy haldoklik ez az értékrend? Nem jön a közönség?

E.K.: Nem. A közönség jönne, s a közönség jön is. Például a Tartuffe-re nálunk nem lehet jegyet kapni. Vagy itt játszották a kollegáim, ugyanúgy a Thália színházból az Egerek és embereket. Nincs rá jegy. Sőt, azt kell, hogy mondjam, operett sikerekkel vetekszik az a prózai előadás, ami nálunk van, például a Tartuffe. Ennek ellenére be kell zárunk a színházat, mert megvonják tőle a támogatást.

V.: Talán most egy kicsit más vizekre evezünk. Milyen kapcsolatban van a filmmel illetőleg a színházzal? Melyik áll Önhöz közelebb?

E.K.: Remélem, hogy úgy van a film is és a színház is velem, mint ahogy én velük, mint az édesanyámmal és az édesapámmal. Minndkettőt egyformán szeretem. Nem

tudok különbséget tenni közöttük. De mondhatná úgyis, ha nem hangzik nagyképpen, mint a fiammal és a lányommal. Egyformán szeretem őket. Mindegyiket a maga karakterében, de gyeformán szeretem őket. Így vagyok a filmmel is és a színházzal is, a kettő műfajt roppantul szeretem, a többiekben nem nagyon próbálom ki magam. Hívogattak rádiózni, szinkronizálni is, de én nem nagyon szeretem. Ezt a kettő műfajt szeretem.

V.: Kik azok a színészek, akik közelebb állnak Önhöz, akikkel szívesebben játszik?

E: Nagyon sok kolléga van, akivel szívesen játszom. Magyarországon sok értékes kollega van - hála a Jóistennek -, akikkel öröm játszani. Remélem, hogy ők is örömmel játszanak velem. Például itt van Andorai Péter, itt játszik ebben a városban, ő az egyik legjobb barátom. Bubikkal szívesen játszom, Gáspárral, de akik itt vannak: Blaskóval, Nagykálózival, Vencel Verával ugyanúgy nagyon nagy öröm számomra játszani. Vagy például Fülöp Viktorral is, annak ellenére vagy pont azért, mert ő balettművész, hihetetlen odaadással van a színpadon, s az ilyen kollegákkal mindig jó játszani.

V: Milyen darabokat láthatunk most az Ön közreműködésével Pécsen illetőleg Pesten?

E: Erre járok. Itt a Harmadik Színházban már játszottuk az Állatkerti meséket, a Sztriptízt. Másra nem emlékszem, amiben itt játszottam volna. Most az Angyali üdvözlöt rendszeresen havonta három alkalommal játszuk majd, ha jól tudom. Ha egyeztetni tudnak minket és olyan lesz az érdeklődés, akkor talán többször is. Más darabokról nem tudok, hogy itt játszaná. Pesten a Tartuffe-öt játszom és Goldoni Hazugját, é s most próbálom Mrozek Szelem a Krímben című darabját, ami úgy tűnik, hogy a Thália színház utolsó bemutatója lesz majd, hamarosan.

V: És film?

E: Filmre éppen most kerül majd sor. Májusban forgatom az Istálló című tévéfilmet és van egy német-török-magyar filmajánlatom, amit még nem írtam alá. Más filmajánlatom most egyelőre nincsen.

V: Most lesz 20-án a bemutatója az Angyali üdvözlötnek. Egy kis dióhéjnyi ízelítőt szeretnék hallani Öntől. Mi is ez a darab? Miről szól? Mi a lényege, mondanivalója és kiknek?

E: Nem leszölva más darabokat azt szeretném mondani, hogy ez egy nagyon tiszta darab. Nagyon finom értékrendben íródott és remélem, ehhez az értékrendhez hűen elkészített, megcsinált, megélt, talán jóljátszott darab. A pesti sikerek mindenképpen ezt mutatják és remélem, ez lesz Pécsen is a fogadtatása hiszen a pestire nem lehet jegyet kapni. Ez egy nagyon-nagyon szép előadás. Mindazoknak szívesen ajánlom, akik

a hétköznapi zaklatott életből egy kicsit kiszakadni vágnak és rálátással akarnak lenni az igazi életre és méríteni akarnak, egy finom katarzissal hazamenni.

V: *A darab lényege bibliai környezetre épít, bibliai motívumokra?*

E: Bibliai ismereteket igényel a darab, bár aki nem ismeri a Bibliát, az is eligazodik benne. Egy középkori történetről van szó itt, egy család történetéről. Azon belül persze az, aki a Bibliát minél jobban ismeri és minél finomabb a hitélete, annál mélyebb rétegekbe jut le. DE aki életében nem olvasta a Bibliát, az is nagyon messzire jut a darabban.

V: *Ön kit személyesít meg ebben a darabban?*

E: Ebben a darabba Jacques Urit játszom, aki a család fogadott fia és ő lesz a vő. Egyben a darabban, ha hitélet szerint fogalmazzuk meg, ő a legutolsó megtérő, ő az utolsó megigazuló ember, ő tisztul meg legutoljára.

V.: *Mennyire kedves Önnek ez a szerep? Mennyire áll közel Önhöz?*

E: Nagyon kedves számomra ez a szerep. Én az egész előadást nagyon szeretem. Nem tartottam fontosnak, hogy pont ezt a szerepet játszam el, a másik kettő férfiszerepet is nagyon szívesen eljátszottam volna, de azt tartottam fontosnak, hogy játszak ebben a darabban, hogy részese lehessen ennek az előadásnak és ezta Jóisten megadta. Hát kedvelem. Én minden szerepemet szeretem. Ezt az előadást egy kicsit méginkább talán, bár ez sem igaz, mert mindegyik előadásomat szeretem. Csak annak roppantul örülök, hogy ez ilyen finom és tiszta. Ritkán játszik az ember egy ilyen tiszta előadásban.

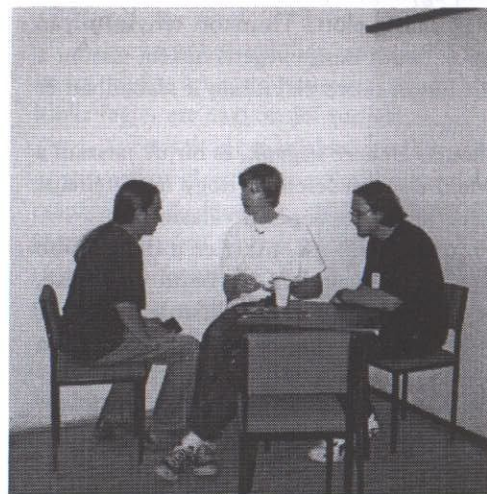
V: *Mennyire egyértelmű a darab mondanivalója? Ki kell hámozni belőle, nagyon el kell gondolkodni ahhoz, hogy rájöjjenek mi a lényeg?*

E: Látom, fél tőle. Nem kell félni tőle. Ha szabad úgy mondanom - és isten ne verjen a számra -, itt a süket is hallani fog, ha ezt az előadást meglátja. úgyhogy legfeljebb elszégyelli magát egy picit az, aki nem ismeri kellően a Bibliát, hogy de kár, hogy nem ismerem jobban a Bibliát, mert akkor még mélyebben érteném. De abszolút érteni fogja mindenki, egyforma szinten, csak szívvel jobban érti az, aki a hitéletet gyakorolja és a Bibliát is ismeri. De feltétlenül szükséges hozzá, mert annyira evidens, annyira tiszta ez az előadás, hogy egy ateista ember is megérti. Nagy dolognak tartom.

Iván Viktória

Megvásárlásával a független rádiózást támogató

Szentől-szemben a Sonic Youth-szal

A tavalyi Sziget sztárfellépői közül Iggy Pop volt a rakkendroll, mégis, a koncertszervezők egyébként kérdőjeles tehetsége abban nyilvánult meg, hogy idehozták a Sonic Youth-ot. Köszí!

A meccs így már egyenlítetté vált a Slash-féle lakodalmas hakni és a hazájában a britpop árnyékában vegetáló Stone Roses dögunalmaival szemben. Persze volt itt még Prodigy is, örültem volna neki, ha Maxim Reality kivételesen nem játssza el a TSZ elnököt, szétordítva ezzel ezt a kiváló, hippikiller zenét. Hogy teljes legyen a kép sztárugyben: nagyon klassz, hogy láttuk a Therapy?-t is. Az Iggy nagytakarítása elé

bezsúfolt Peter Hamill-től viszont csak a sznobok fetrengtek. A Levellers-ről a Sonic Youth miatt maradtam le. A New York-i autentikus zajbanda ugyanis a brit folkpunkok koncertjével egyidőben nézett farkasszemet a hazai sajtóval- azaz velünk, Publikum Rádiósokkal is.

Nagy mák, hogy a Sonic Youth-al kapcsolatban nem vagyunk lekésve semmiről: 96-ban látni őket még teljesen időszerű volt, hiszen a zenekar eddigi, 15 éves futása során még nem zihált egyet sem. Igaz, lemezadási csúcsokat sem lehet mászni zenéjükkel, de szerencsére őket nem a csártok ihletik alkotásra. Talán a legtöbbet 1992-ben nyomta őket az emtívi, "Dirty" című albumuk akkor volt új, egyes dalai szinte slágeresnek hatottak

Pedig a Sonic Youth még a gitárokat is másképp hangolja, olyan hangzást teremtve ezzel, amit nyúlni meddő próbálkozás. Nagyon bizarr gitárzene ez, egyből három frontemberrel, bocs: két frontemberrel és egy frontasszonnyal, Thurston Moore gitáros felesége, Kim Gordon személyében, aki a basszusozás mellett a fickókhoz hasonlóan énekel is. Vad dobolás, gitározás, sípolás és hangos éneklés: csak a zenéjük zajos ám, zenészi pályájuk nem. De ők (négyen vannak) akkor is egy új oldal a gitárzene történetében. Hasonlóan kultuszzenekar, mint barátaik a Beastie Boys.

A Honvéd Ütülőbe, a sajtótájékoztató színhelyére Thurston és Kim kislányukat, Coco-t is magukkal hozzák. Papp András, Makai Gábor és Sándor Balázs kollégáimmal csak kollektíven bámuljuk a zenekart, amíg meg nem jelenik egy fiatal lány. Megkérdi tőlünk, nem akarjuk -e helyette faggatni a Sonic Youth-ot, mert ő nagyon menne a Levellers koncertre. Szóval, átpasszolná nekünk az exkluzív interjú lehetőségét. Amikor

nagy levegő után, felkészületlenségre hivatkozva elutasítom hihetetlen ajánlatát, már a hátamban érzem társaim megvető pillantását.

Na jó, ezt nem lehet csak úgy kihagyni, mondom, úgyhogy 5 perces intenzív angolozásba fogok. Végül ott találom magam magam a nagy ember előtt: Thurston tényleg olyan magas, mint a klipekben, és nem öregszik (biztos a Youth image végett) nekem viszont a fél pofám leégett, de csak a fél, mert hajnalban hason fekve elaludtam a szabadban és délután ébredtem.

Mondom Thurston-nak, hogy egy iciny rádióállomás embere vagyok, és bírjuk játszani a zenéjét, ő meg tényleg érdeklődve hallgatja. Majd első kérdésemre, hogy mi a témája, üzenete utolsó videójuknak, a "Little Trouble Girl"-nek, készségesen válaszol:

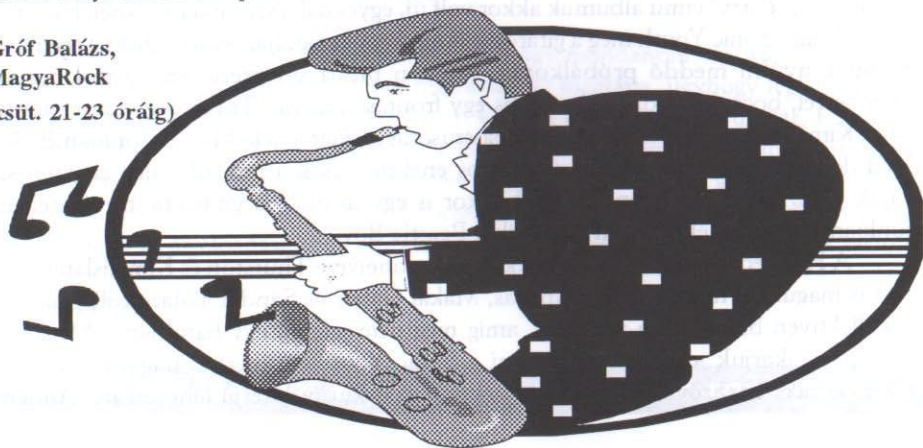
- Tudod, nehéz nekem beszélni a "Little Trouble Girl"-ről, mert ez a dal inkább Kim-é. A videó valami olyasmiről szól, hogy van a társadalmon belül egy belső, idegen társadalom, egy kisebbség. Talán arról szól, hogy a nők kiszolgáltatott és alárendelt szerepet játszottak mindig a nyugati kultúrákban...és keleti kultúrákban is.

Tulajdonképpen a világ számos kultúrájában. Nagyjából erről szól a "Kool Thing" című dalunk is, tehát, hogy milyen érzés lehet idegennek lenni egy társadalomban, milyen lehet például afro-amerikainak lenni.- mondja Thurston Moore, az arc, aki életében először akkor játszott hagyományosan hangolt gitáron stúdióban, amikor a "Back Beat" című Beatles film zenei munkálataiban segédkezett. Innentől fölgyorsulnak az események:

- Mi a véleményed a '90-es évek új zenei irányzatairól, például a grunge-ról?...
- Az a '80-as évek...!- vágja rá, majd folytatja.-Szóval a grunge nem valami új dolog. Régi zenei stílusok fölmelegítése, ennyi.

Még megrökönyödni sincs időm, és jön egy menedzser féle alak, aki véget vet az igen rövid beszélgetésnek. Maga Moore is csodálkozik az idő kurtaságán, de már nincs mit tenni: várja őket a színpad.

Gróf Balázs,
MagyaRock
(csüt. 21-23 óráig)

IDOLLZ

Pécs, Gyár

A rockzenéhez valóban szükségeltetik némi látvány, egyéniség, hogy ne mondjam: imázs, ahogy azt a müncheni Marilyn Manson koncert kapcsán Lénárd László írta. Az Idollz tagjai ezt nagyon jól tudják.

Tudták ezt már akkor, mikor még pár éve kifestve, tupírozott hajjal nyomatták az autentikus glam zenét a Stallionban. A Faster Pussycat bűvöletében eltelt évek alatt a csapatnak még fővárosi (egyébként pécsi figurák akkor rádöbbsentek arra, magon kívül nem talál el

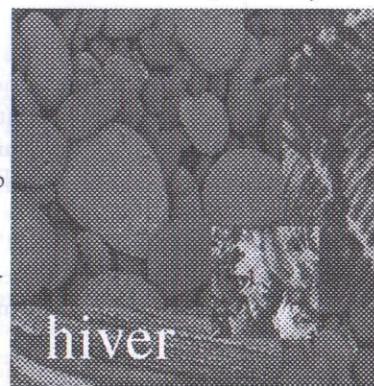
A Stallion fölszic-sendben érett meg a kép Idollz, javában a régi ta-konceptióval és ami a

A csajozós glem-hidegvérű cyberpunkok glames lendületét nem futurisztikus,nehézipari-énekes, Jelli már nem a festett szőkék szopatasáról énekel, mint a Stallion dalaiban. Az Idollz szövegei egyetlen téma, koncepció köré passzolnak, amely egy valóságos sci-fi sztori, némi az emberiség által megszívlelendő tanulsággal.

Hogy mindezidáig az Idollz debütkoncertjéről egy szó sem esett, nagyon jól bizonyítja, hogy ez a zenekar milyen komolyan veszi magát. Első demójuk egy teljes éven át készült, bemutatkozó koncertjükre úgy készültek, olyan promót csaptak, mint egy utazó nagycirkusz. És milyen jól tették! Az, hogy a buli reklámját igyekeztek minél több médiához eljuttatni, és hogy a koncert előtt egy állófogadásos sajtótájékoztatóval várták az ország rockújságíroít, olyan példa, amiből minden kezdő csapatnak van mit tanulnia. Még akkor is, ha az előbb említett sajtótájékoztató bizonyos meghívottak távollétében (pl.: MHH!) elég felejthető volt.

Mindenesetre a fiúk nemhiába dolgoztak annyit a buli előkészületein, hírverésén, ugyanis december 21-én 3-400 fős tömeg jött a Gyárba az Idollz kedvéért. Az emberrengeteg láttán leszakadt az állam: ekkora közönség VHK-bulikon szokott lenni a Gyárban.

A banda pedig hidegvérű profiként nyomult a deszkákon. Úgy általában minden a maximumon volt, más átlagos nyamvadtt koncertekhez képest: az első Idollz buli a legtöbb fény, a legtöbb füst és a legtöbb decibel showja volt. A hangerő valóban rám ijesztett, pedig azt hittem, elég régóta járok már hangos gitáregyüttesek zajongásaira és a kötelező halláskárosodáson már átestem, de tévedtem. Az Idollz élőben nem bizonyult egy

sikerei is volt a tagjai ról van szó) azonban már hogy ez a zene a fanatikus senkit.

vódása utáni hosszú egy új zenekarról, ez lett az gokkal, de vadi új külsővel, legfontosabb: zenével.

szterekből megfontolt, váltak, a muzsika pedig - bár vesztette el - egy abszolút lag megtámogatott cucc. Az

dobhártyabarát produkciónak, és ez a hangzás rovására is ment. a Charms-tól kölcsönzött szinty-sampler ügyeletes Póka Zalán munkájából semmit nem hallottam, bár a koncert estéjéig a demóhoz még nem volt szerencsém, talán ha igen, akkor jobban igyekszem elcsípni az ismerős részeket.

Jó volt nézni ezt a csapatot a színpadon, mert tényleg látványosak, ahogy az égimeszelő basszeros, Szityó és az ex-Tears dobos alapoz a nagy füstben néha felbukkanó Atus gitárjához. Persze a Bálványok frontembere, Jeli az, aki a legemlékezetesebb karakter a színpadon: ez a szuggesztív cyberdémon szinte együtt lélegzett a sztroboszkóppal. Énekstílusa egyébként még mindig hordoz glames színeket, de ettől csak még izgalmasabb harsány, betorzított rikácsolása. Jelli minden tekintetet magára vont, ahogy a mikrofonállványra feszülve köpte az elsőre is slágergyanús szerzemények sorait. A „Programozva” vagy a „Coca-Cola mámor” például a néha nem túl szerencsés keverés ellenére is fülbemászó nóták, és még a közönséget is beindították. Az egy történetet elbeszélő demós szett után következtek az olyan feldolgozások, mint a Warrior Soul „Rotten Soul”-ja, a Kiss „Parasite”-ja, a „Funtime” Iggy Pop-tól és a Billy Idol-féle „Speed” egy különösen agresszív interpretációja.

A villódzó, színes fényparkban döngető Idollz- „babák” saját bálványaik dalait is hitelesen adták ki magukból, és azok tökéletesen illeszkedtek a Blade Runner-rokon demósdalokhoz. A Shotgun Messiah/Warrior Soul párhuzam teljesen oké, azt hiszem újabban a Sutterek is ilyen irányba kapirgálnak.

A körülbelül egyórás műsor primán bizonyította, hogy az Idollz műsora egy nagyszerű zúzás, kitűnő szórakozás a közönség számára - ezt a zenekart már csak utaztatni kell szerte az országban.

Gróf Balázs

Dr. Antekirt & Pirx Kapitány

Előhang

A pécsi kertváros bádoggéttójából nem vezet egyenes út a csúcsra. Keményen meg kellett dolgozniuk a sikerért, útjukat az elmaradhatatlan narkó, hullák, néha félholtak, később egy kis privatizáció és sikerdíjak szegélyezték.

I.

Dr. Antekirt sorsa New Yorkban pecsételődik meg, ahová édesapja, Jéney Árpád pécsi lakos egy jugoszláviai IBUSZ csoporttól megszökte érkezik bevándorlóként 1973-ban. Miután már odahaza is affinitást érzett a cigánylányok iránt, egy néger pincérnő személyében hamarosan megtalálja élettársát. Jéney a feketék lakta Bronxba költözik, ahol még ebben az évben megszületeik Dr. Antekirt -polgári nevén William Gyula Jéney.

A kis Antekirt a mindennapos razziák, rendőrgumibotozások és bandák világában nő fel. Ma így emlékszik vissza azokra az időkre:

-Az egy kibaszott kemény korszak volt. Anyámat mindennap megverték a madőrfaking zsaruk, amikor drogot kerestek nálunk. Vagy én vertem? Nem tudom, kibaszott régen volt.

Ebben a szociális helyzetben nincs mit csodálkozni, hogy Antekirt 11 évesen az egyik legkeményebb rapbandát vezet Bronxban, a hat éveseknek pedig drogot árusít. Az acélkemény szövegekbe apjától tanult magyar szavakat kever. Kezdetben csak apróbb rablógyilkosságokat hajt végre, így tiltakozván az elnyomás ellen, hiszen az ő helyzete még a gettón belül is speciális. Először is ki van közösítve mint gettőlakó, másodszor a gettón belül is ki van közösítve, mert bőrszíne teljesen fehér -kizárólag apjára hasonlít. Így aztán duplán kell küzdenie, első bandájába még a gettó kisebbségeit -eszkimókat, kínaiakat, fehéreket, indiánokat- toborozza. A konkurrens többségi bandákkal leszámolva hamarosan kitörnek a gettón belüli gettóból (mely egyébként a bádoggváros szélén található pléhváros), ám király még sem lesz belőle, ugyanis 14 éves korában szülei feladják a küzdelmet, úgy döntenek, a kádári Magyarország is jobb hely New York eme részénél, s 1986-ban hazatelepülnek Pécsre. Antekirt velük tart, hiszen a szerény zsebpénz egyelőre hozzájuk köti őt.

A fridsiderszocializmus utolsó éveiben otthon érzi magát a pécsi gettóban, bár ekkor még heroin helyett Technokol Rapiddal, UZI helyett pedig rózsapatronos pisztollyal kell beérnie. De már vitathatatlanul a környék ura, a rendőrök mellett ekkor utálja meg őszintén a késő kádárkor hosszú sörényes metálosait, akiket rendőrspicliknek tart. 1989 után jön el igazán az ő ideje, '91-től a délszláv háborúból beszerzett Kalasnyikovokkal dolgozik, és Pirx Kapitánnyal megalapítja a LORDS of Garden City nevű bandát.

Pirx így emlékszik vissza:

-Nem volt nála kibaszottabbul kemény csávó a Nevelési Központ környékén. Én is csak ugyanolyan kibaszottul kemény voltam. Ketten együtt már tényleg kibaszottul kemények voltunk.

Garden City lakói számára az élet egyre nehezebb, éjszakai busz sem jár ki. A gettósítás teljessé válik.

II.

Pirx Kapitány ugyancsak kalandos pályát fut be, mire a pécsi al-, és rapvilág másik meghatározó figurája lesz. Dr. Antekirttel egy egyetemi felvételin ismerkedik össze, ahol az elnyomó társadalom okozta hátrányos helyzetük miatt mindketten alaposan alulteljesítenek, különösen Antekirt, aki ekkor kapja meg a Doktor előnevet, majd megírják első közös dalukat „Idén se megyek a Harvardra” címmel.

Pirx kapitány a pécsi gettóban nő fel. Apja bérelszámoló, anyja prostituált a Garden City mellett található rosszhírű Málomban. A Mekkmester, a Skála áru Skála és a Szabó család kíméletlen világában felnövő ifjú lazackeménnyé válik, 12 évesen már rendszeresen nem alszik otthon, rappel a takaró alatt egész éjjel. Ő is korán megutálja a rendőrséggel közismerten együttműködő metálosokat, az utolsó csepp a pohárban egy videón látott AC/DC koncert. Pedig hol van még ekkor a Metallica vagy az Osszián.

„Nem bírtam nézni a PVC kabátokat, a felvarrókat, szétlőttem a képernyőt.”-idézi fel Pirx.

Öt éve együtt tehát a duó, kedvenc zsákmányuk a rendőr és a „fémés” spicli. Mára már olyan keménnyé váltak, hogy előbb lövik szítává azt, aki be sem szól, mint aki be. A tömör és egyszerű, mégis bonyolult és sokrétű mondanivaló hamisítatlan filínggel keveredik. Robert McDermott a Billboard kritikusa így ír róluk: „Primitív, totális művészi önmegvalósítás. Nem mondom, hogy a rap Shakespeare-jei, de tulajdonképpen azok. A zizzenő, közönyös képesség nélkül is élvezhető klipek, hiteles késelések, fogyasztásmentes gettó, piacmentes marketing, egypártrendszerű pluralizmus, kapitális piacgazdaság, karitatív gengszterizmus, militáns pacifizmus, állami magántulajdon, metálos műanyag, vizuális ömleny. A sok retardált venyigeszű veszi, úgy látszik, én is az vagyok.”

Diszkográfia:

- Idén se megyek a Harvardra (maxi) 1992 Fucking Records
- Dupla gettó (maxi) 1993 OuttaFuckGram
- Feketén fehéren (maxi) 1994 Bazeg Bros
- Fehéren feketén (maxi) 1995 PVCFree Records
- dr. Antekirt és Pirx Kapitány első kibaszott albuma 1996 Jail Antimetál RP

Válogatás Dr. Antekirt&Pirx Kapitány lírai műveiből

Idén se megyek a Harvardra...

Ha beszólsz metálos, annyi neked
 Ha befogod a szádat (magyarul: nem szólsz be), kiütjük a szemed
 Asszem valami azt súgja
 Idén se megyek a Harvardra.
 Baszd meg az aszfalt te állat bicskás paraszt
 A svarc aknavetőm, valósággal arat

Árad az IQ a számból, meg ebből a számból
 Kilenc diplomám van neked meg csak három.
 Cikis má' a csajom, nem is nagyon bírom
 Hogy csak levelezőre jár.

Rapes csákó vagyok, de an
 Hogy a törvényhozás milyen fontos dolog
 Törvényhozás,——Jeeeee! Hát aztán íj——Jeeel
 Fontosabb ám,——Jeeee! Mi

Kritika, Liget, Századvég, és én is a rendőrséggel közismerten együttműködő metálosokat, az utolsó csepp a pohárban egy videón látott AC/DC koncert. Pedig hol van még ekkor a Metallica vagy az Osszián.
 Hát aztán, na és, na és,——Jeeeee!

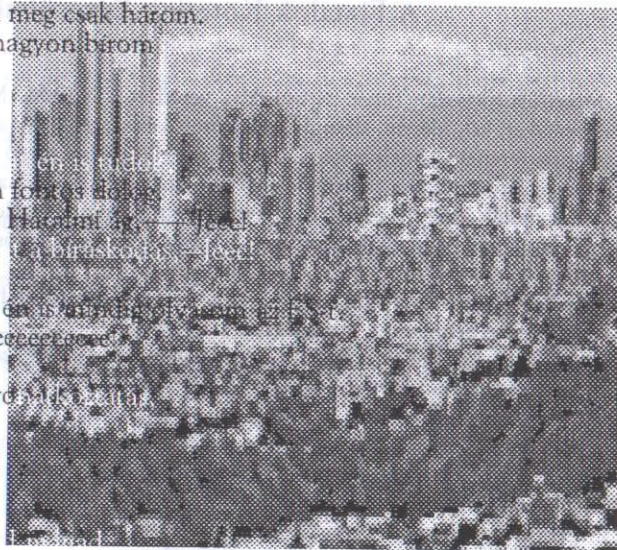
Nem kényerem nekem az elvő
 Mégis mindig látom (Je),
 Ha légy mászik a vászon (je)
 vagy ha filmmegy a vászno

Metálos kullancs, ne is álcá
 Úgyse kerülöd el felkoncolásodat -(Ha kell)-
 Kiirtjuk egy szálíg a pánkert és a blúzert
 Nehogymá' egy metálos véletlen túléljen

NyasgeMagad te ajjasrohatszemet
 Annyit nem érsz nálam mint a reciklált hulladék
 Ne hidd fémfaszfej, hogy ha Szécsire gerjedsz
 Megtéveszthetsz minket és megéred a reggelt

Mindenki gyanús, aki zenét hallgat
 Ha zoltánerikázol szétlövöm az agyad
 Beparázol tőlem, mint egy rohatalak
 Én meg egyből szépen megrohasztalak

I ták dálse a “Kibaszotthonom a gettó” c. kötetből

**A gettó messziről
 fotó: Reuter**

A Szabó Arcú

U.I.: A szerkbiz elnézést kér azoktól, akiknek érzékeny lekét sértik e szövegek, de hát a gangsta rap már csak ilyen, másrészt (akinek eddig nem volt világos) ez egy paródia. A paródia kazit viszont valóban meg lehet rendelni a szerkesztőségben. Kiskorúaknak ne játsszátok le. Kösz.

Megvásárlásával a független rádiózást támogatód

N.O.M. – Неформальное Объединение Молодежи A Fialok Kötetlen Egyesülete Pécsett

Koncertturnéja során ismét városunkba vetődött a N.O.M. Miután az Áfiumban elköltötték vacsorájukat, két, idézem, szaund csekk között készséggel álltak a Málenkij RoCKot boldogságban úszó riporterének rendelkezésére, biztosítva őt korlátlan ráérő idejükről. Megjelenésük ellenére (pl. horogkereszt-tetkó a csuklótájékon) igen kellemes társalgónak bizonyult Szergej, az énekes, és Kolja, második lemezük producere. Nem titkolták afölötti meglepetésüket, hogy az Ex-Szubjektív Rádió orosz rockkal foglalkozó műsort is sugároz, és a hallgatóságot ezúton is üdvözik .

Málenkij RoCKot: -Habár többször koncerteztetek már itt Pécsen, lehet, hogy nem minden hallgató ismer benneteket. Bemutatnád a NOM-ot?

Szergej: -Van egy dobos, egy gitáros, egy basszusgitáros, egy szaxofonos, egy showman, aki ütős hangszereken játszik, egy énekes ... ja, és egy sofőr is van.

MR: Menedzseretek nincs?

Sz: Nem, menedzser nincs. Valahogy nem jött össze a dolog a menedzserrel. Börtönbe került, meg ilyesmi. Mi menedzseljük magunkat. Úgysem férne már be a mikrobuszba.

MR: Ti péterváriak vagytok, ugye?

Sz: Igen. Mindannyian.

MR: Mesélj arról, hogy hogyan indult a zenekar.

Sz: Kilenc évvel ezelőtt kezdtünk együtt zenélni, amatőr együttesként - szóval, nem üzleti megfontolásból... hát, fiatalok voltunk még... (nevet)...valamit nagyon meg akartunk mutatni valakinek! Bizonyítani! Aztán összerázdódtunk...hm...szóval professzionálisan kezdtük az egészet csinálni.

MR: Új együttesek általában úgy kezdik, hogy bulikon játszanak meg egyetemi mulatságokon, nem?

Sz: Persze, persze, mi is csináltuk ezt. Meg aztán volt ez a rock klub Péterváron - akkor még Leningrádban.

MR: Ez az a legendás rock klub? A Rubinstein utcában? ((lásd: Málenkij RoCKot adások))

Sz: Pontosan, ez az, a Rubinstein utcai rock klub. Na, és nagy dicsőségek számított oda bekerülni. Volt egy bizottság, aki előtt játszani kellett, és aztán eldöntötték, hogy felvesznek-e vagy se. Hát, minket felvettek.

MR: Ez mikor volt?

Sz: 1988-ban... igen... vagy 87-ben... Nem, 87-ben a tévében léptünk fel először. Ja, egyébként a Gorbacsov látott minket akkor! Élő adásban! Jó bénák voltunk... (nevet)

MR (nem nevet): Hogyan jellemeznéd a zenét, amit akkor csináltatok?

Sz: Hát, erre elég nehéz válaszolnom... valami egyéni zenét próbáltunk csinálni, az biztos. De hogy milyen stílusban? Lehetne, mondjuk, primitívizmusnak nevezni. De stílus szerint azok az emberek játszanak, akik nem tudnak zenélni. Nálunk az volt a fő dolog, hogy valami egyénit csináljunk.

MR: Biztosan voltak példaképeitek, akiket követtetek...

Sz: Úgy érted, másokat utánoztunk? Nem nem, utánozni más együtteseket soha nem akartunk.

Pont fordítva - azon volt a hangsúly, hogy valami eredeti csináljunk. Ez csak most van, a fiataloknál, hogy valamilyen stílusban igyekeznek zenét csinálni. Van most egy csomó új együttes, mittudomén, angolul énekelnek, és akkor rámondják, hogy ők trasht játszanak, vagy punkot, vagy industrialt. Mi soha nem akartunk valamilyen stílusban játszani. Az a lényeg, hogy van valami gondolat, valami ötlet, ami aztán a zenei eszközökkel és a színpadi show segítségével kibontakozik.

MR: Jó, szóval, nem voltak példaképeitek.

Sz: Hát, azért voltak, persze, ahogyan az lenni szokott. A Led Zeppelin, az AC/DC... King Crimson...

MR: A helyi, leningrádi hírességek közül ismertetek valakit?

Sz: Hát... például a Viktor Cojjal köszönőviszonyban voltunk... vagy kire gondolsz? Csak sorold, én meg majd rámondom: ismerem - nem ismerem.

MR: Borisz Grebensikov?

Sz: Grebensikov? Nem, nem, nem bírom a Grebensikovot. De például a Kosztya Kincsev ((az ALISZA frontembere)) jó cimborám. Együtt itunk... De tudod, itt mindenki ismerte a másikat. Egy társaság volt ez. Az összes pityeri banda ugyanazokra a koncertekre, ugyanazokra a bulikra járt. De még a moszkvaiakkal is jól ismertük egymást, fesztiválokról.

MR: Ez még mindig így van?

Sz: Hát, a régiakkal igen. De persze ezek az új együttesek, ezek a fiatalok, ők más társaság.

MR: Van valami hely, ahová a menők járnak? Valami klub?

Sz: Nem, nem, ez nem így megy nálunk, ilyesmi egyáltalán nincs. Talán még Moszkvában... ott most csinálnak egy ilyen zártkörű klubot. Woodstock klub, az a neve. Na, hát a moszkvai menők majd oda járnak. De nálunk Péterváron nincs ilyen. Akartak csinálni, az igaz, csak nem sikerült.

MR: Azért meglehetősen sok klub meg szórakozóhely van a városban! Egyik a másik után nyílik...

Sz: Hát vannak, az igaz, de nem valami színvonalasak. Nagyon kezdők még. Hiányzik belőlük a hangulat. Az a helyzet, hogy a pétervári polgármester nagyon béna, de tényleg, állati.

MR: Ja, igen, a ... hogy is hívják?

Sz: Szabcsák. Hű, tényleg, pont ma van a polgármester-választás, lehet, hogy újra megválasztják. Na, szóval: a városnak nincs pénze ilyesmire. Ez a Szabcsák, egy volt tanár, aztán most nagyon menőzik, királyokkal meg elnökökkel találkozik, azt igen! Aztán a városban meg nem történik semmi. Moszkvában, ott van pénz kulturális célokra. Egy csomó fesztivál van folyton. Ott például nagyon könnyű szponzorokat találni, és egy normális klubot megcsinálni. Nálunk meg az van, hogy valami lelkes ember felfedez, mittudomén, egy pincét, kitakarítja, fél életét rááldozza, bevezeti valahogy a villanyt, kimeszeli a falakat, beszerez valami gyanús hangfalakat, vesz sört, és kész. Ez a klub.

Kolja: Moszkvában ez nem így megy. Ott rögtön összedobnak egypár ezer dollárt, vesznek egy rendes helyet. Ennek meg mondjuk megvan az a hátránya, hogy nincs valami nagy hangulata az egésznek, teljesen üzleti jellegű lesz. Szóval, mintha hiányoznának belőlük a korszakalkotó ötletek. Nálunk meg pont fordítva van. Sok embernek vannak baromi jó elképzelései, csak éppen nincs pénzük arra, hogy megvalósítsák. Úgyhogy se itt, se ott nem az igazi a dolog. ((“sto-to nye to”))

Sz: Szóval, nálunk nincsenek meg azok a klasszikus, európai értelemben vett klubok. Dehát egyelőre teljesen lehetetlen a helyzet. A fiatalok, akik ezekre a helyekre járnak, nem képesek azzal, hogy kifizetik a belépőjegyet, fenntartani a klubokat - azért, mert nem mindenki tud erre kiadni egy 10-20 dollárnyi összeget. A fiataloknak ehhez túl kicsi a fizetésük. Ez tiszta politika: a

fiataloknak alacsony a fizetésük - nem tudnak belépőt fizetni - a klub nem működik. Egész egyszerűen ezért nem működik a rendszer. Úgyhogy, mi is külföldön dolgozunk nagyrészt.

MR: Most éppen egy mikrobuszban beszélgetünk. Ez a ti buszotok?

Sz: Igen, ezzel járunk turnézni. Jelenleg éppen egy hónapja, hogy úton vagyunk. Voltunk Németországban, 11 koncertünk volt, aztán Szlovéniában, meg Olaszországban is fel kellett volna lépünk több helyen, csak éppen nem engedtek be minket a határról az országba. Jó nagy botrány lett belőle, írtak róla az újságok.

MR: Hogyhogy nem engedtek be?

Sz: Hát nem. Ott az van, a határon, amit a vámosok akarnak. Egyszerűen pofára megy a dolog. Látják, hogy nem vagyunk valami gazdagok, nyolc ember nyomorog a kisbuszban, aztán tessék félreállni.

MR: És nem lehetett erre valami jogorvoslatot találni?

Sz: Á, semmi értelme elkezdni egy ilyen huzavonát. De nem csak velünk szórakoztak, voltak például franciák, egy francia együttes, azok se tetszettek a vámosoknak.

K: De tényleg, mindenünk rendben volt, vízumok, minden... Nem érdekli őket. Az érdekli őket, mennyit fizetsz. Pedig fizettünk volna, de kevesellték a háromezer dollárt...

Sz: Szóval nem jutottunk be Olaszországba. Nem baj, ott álltunk a határon, mások is, aztán koncerteztünk ott. Volt közönség, minden.

MR: Ki szervezi a turnéitokat? Kik hívnak meg benneteket ezekre a helyekre, ismerősök?

Sz: Van egy szervező, Marco Brezzeli, ő Szlovéniában lakik a határ mellett, Triesztől tíz kilométerre. Neki jó kapcsolatai vannak Olaszországban. Aztán van még valami olasz menedzser, meg van egy német menedzserünk is. Híres ember, ez a Gerhard Büsse. Indie-zenével foglalkozik. ((Nemrég jelentetett meg egy CD-t, indie-t játszó orosz együttesek felvételeivel.))

K: Meg ismerjük a Csabit a Kampec Doloresből. Most nem jut eszembe a neve, a basszusgitáros. Ő is szervezett nekünk.

MR: Így kerültetek Magyarországra.

Sz: Igen, rajta keresztül. Prágában ismerkedtünk meg vele '90-ben. Volt ez a Totalitarnaja Zóna nevű fesztivál Prágában. Volt egy hatalmas Sztálin szobor amit ledöntöttek, aztán ottmaradt a hatalmas tér. A fesztivál ezen a helyen zajlott. Nagy kultúresemény volt, rengetegen jöttek, Európából, Amerikából - képzőművészek, zenészek, színészek, mindenféle művésznépség.

K: Nagyon vidám fesztivál volt! A szállást meg a cseh KGB volt laktanyáiba szervezték. Ott ismerkedtünk meg. Azóta turnézunk.

MR: Meddig vagytok Pécsen?

Sz: Holnap este már Budapestem a Tilosban lépünk fel, aztán megyünk haza, dolgozni.

MR: Micsoda? Mit dolgoztok?

Sz: Zenélünk, persze, ez a munkánk. De úgy néz ki, nemsokára megint jövünk Magyarországra. Valószínűleg június 21-én koncertezünk a Tilosban.

N.O.M.

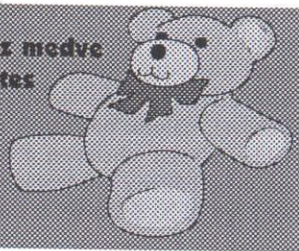
tagok:

Szergej Kagagyejev - ének

Szergej Butuzov - gitár (folyt. a köv.old.)

Manapság az orosz medve
nem olyan féltelmetes

(R)

Andrej Kagagyejev - basszgitár, xilofon, vokál

Dmitrij Tyihonov - szintetizátor, zongora, harmonika, szájharmonika, vokál

Vlagyimir Posztnyicsenko - dob

Ivan Turiszt - ütős hangszerek, show

diszkográfia:

"Brutto" 1991, Melodija

"K csortjam szobacsjim" 1993, Astra

és egy díj:

Cannes, MIDEM 1995: Best Low Budget Video

Lendvai P.

Hol volt - Hol nem volt Jugoszlávia

Meglehetősen provokatívnak hatott, amikor Goran Bregovics és bandája, a BJELO DUGME (Fehér Gomb) elénekelte a "Köpj az egészre és dalolj én Jugoszláviám" refrénű számot (eredeti nyelven keményebben hangzik). "A politikusokat mindenestre megrémítette" - nyilatkozta Bregovics a nyolcvanas években - "Nálunk nincs többpártrendszer vagy alternatív politikai program és nincs hely és mód arra sem, hogy az emberek kifejtsek nemhivatalos politikai nézeteiket. A rock'n'roll viszont fontos közvetítője lehet ezeknek a más, eltérő gondolatoknak."

Erre sok zenész vállalkozott, látott elhivatottságot a "bárd" szerepének betöltésére (sorsokról lásd Arany: A walesi bárdok), felvetve a szociális élet visszasságait, politikai problémákat. Ez nem volt egyedülálló jelenség, hisz a kelet-európai rockzene jellegzetessége, hogy át volt itatva politikai utalásokkal, üzenetekkel. Érdekessége ezentúl a jugoszláv rockzenének az ország területi-etnikai felosztásából származó különbsége. Más mentalitás, más szokások és dalok. (Makedonia misztikus világa idegenül hat Szlovéniában.) Így öt nagy központja alakult ki: Bosznia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia és a Vajdaság. Macedónia egy másik világ. Működtek zenekarok, de mert nem volt kiadó cég, sokáig a névtelenség homálya takarta őket.

Ugorjunk vissza az időben! A II. Világháború után hódít nyugaton a jazz. Itt egy emlegetik, mint ártalmas amerikai terméket, mely esküdt ellensége az országnak. "A jazz, véleményem szerint, nem zene, csupán zaj" - ezeket a szavakat Titonak tulajdonították. Később a Sztálinnal történő szakítás után (1948) s az ötvenes években már nem tudták feltartóztatni a folyamamtot. A jazz beáramlott az országba és népszerűvé vált. Megalakultak a lemezkiadók és a zenekarok, melyek a kor angolszász muzsikáját másolták. Bill Haleyt, Buddy Hollyt, Jerry Lee Lewist. Őket leginkább a luxemburgi rádió éjszakai adásán keresztül lehetett hallgatni, a kiutazás nehézségei miatt. Aztán jött a Beatles és a Rolling Stones. Ha valakit ez az időszak érdekel, keresse a BIJELE STRIJELE (Fehér nyilak), ZLATNI DECACI (Aranyifjak), SANJALICE (Álmodozók) felvételeit. Egyénibb hangzású volt a Kornj Csoport vezetője, Kornel Kovacs klasszikusokon nevelkedett zongorista, aki többnyire rock-szimfóniákat írt. A közönség először nagyon meglepődött, amikor meghallgatta a húsz percnél hosszabb számokat, de hamar megszerették. Ez volt az első zenekar, amelynek külföldön is megjelentették lemezét, mégpedig Milánóban.

A hetvenes években volt, aki azt nyilatkozta: "A rockerek Tito legjobb kiszolgálói." Talán az INDEKSI (Index) zenekarra érthették, amelynek Mostari eső címet viselő albumán szerepelt egy dal: A mi nevünk Tito. A szöveg körülbelül így hangzik:

Amíg élt, ő jelentette a világot
Amíg élt, ő testesítette meg a Napot

Amíg élt, hőse volt meséinknek
Amíg élt büszkéek voltunk rá

És most mi lesz veled délszláv föld?
Ha valaki megkérdezi
azt válaszoljuk neki

Csak egy ez emberek közül
Tito velünk él.

Persze nem mindegyik zenekar zengett dicsőhimnuszt a korról. A rockzene központja ekkor Belgrád és Szarajevó. 1974 jelentős dátum. Goran Bregovics Szarajevóban megalakítja a Bjelo Dugme-t, ami csakhamar az ország legnépszerűbb zenekara lesz. Bosnyák, török, arab dallamokat ötvöz rockzenével. S bár a zenészek nagyrésze szerbhorvátul énekel, Bregovicsék albumain megjelennek cigány és albán nyelvű dalok is. Kivételt jelentett még a szlovén BULL-DOZER, ami saját nyelvén énekel. Ez a zenekar jónéhány, politikai témájú szövegével vált híressé pl. a Jó reggelt Madame Jovanovic, ami Jovanka Titóról és a jugó hadseregről finoman szólva ironikus hangnemben íródott.

A punk se hagyta érintetlenül Jugoszláviát. Központja Szlovénia lett. Itt egy irányzata a "náci-punk" hódított, ennek képviselői az EPIDEMIA, 4-R (Negyedik Birodalom), majd a LAIBACH. A 4-R-t bíróság elé is állították, mert koncertjeiken, a vád szerint náci jellegű egyzenruhában játszottak és náci jelvényekkel díszítették a termet. A per után meghúzták magukat és többet nem raktak ki jelvényeket.

Legendás zenekarnak számított a PLAVI ORKESTAR (Kék zenekar). Nagyon népszerű volt pl. a "Halál a fasisztákra" daluk, melynek refrénje a "Ne-ne-ne legyél fasiszta!" szállóigévé vált. A legnagyobb fájdalmat ugyanis az itt élők számára a II. Világháború és a németek pusztítása okozta. A legkeményebb szitkozódásnak, a legnagyobb sértésnek máig az számít (persze főképp és inkább Szerbiában, a szerk. megj.), ha valakire azt mondják: fasiszta. Ha csak megverik az illetőt, aki ezt mondja valakire, még jól jár.

Hogy a politika mennyire bele tud avatkozni a könnyűzenei életbe, bizonyítja egy félreértés. A ZABRANJENO PUSENJE (Tilos a dohányzás) 1984-es rijekai koncertjén történt: javában tartott a műsor, amikor az egyik "Marshall" márkájú erősítő kiment. Az énekes, Nele Karajlic pedig így kommentálta az eseményt: "A Marsall jól kitolt velünk". A koncerten mindenki tudta, hogy az erősítőről van szó. Nem sokkal később azonban újságcikkek jelentek meg, melyek azt sérelmezték, hogy az énekes azt mondta: "A Marsall halott", értve ezt Titóra, Tito szellemi örökére. Meglett a következménye. A további koncerteket lemondták, készülő albumuk felvételeit leállították. Végül az énekesnek nyílt levelet kellett közzétennie, melyben tisztázta a helyzetet, leírta, amit amúgy is mindenki tudott, a megjegyzést nem Titóra értette. 1985 februárjában így újra koncertezhettek, a belgrádi egy kissé feszült légkörben zajlott le. Ülni kellett és az első két sort rendőrök töltötték meg.

Jöjjen most a nemzetközileg talán legismertebb szlovén zenekar, a Laibach. Kezdetben nemcsak egy rockzenekart takart, hanem művészeti csoportot, ahová festők, szobrászok, performerek tartoztak. A csoport nyelve német volt, neve pedig "Neue Slowenische Kunst" (Új Szlovén Művészet). A budapesti Ludwig múzeumban volt kiállításuk ez év áprilisában. Céljaikat így fogalmazták meg: "Mi egy vezért szeretnénk a totalitarizmus megteremtőjét. A totalitarizmus számunkra pozitív jelenség, kezdete Isten. Csak csodálni lehet Nagy Sándort, Cézárt, Napoleont és Hitlert." Átírták az Opus Dei "Life is Life" c. számát, amiből a klip és a zene segítségével egy katonai indulót csináltak. A zenekar működését a Szlovéniában uralkodó liberális atmoszférának köszönheti. Jugoszlávia többi részéről ugyanis kitiltották. Annál többet koncerteztek külföldön, többek között Magyarországon és az Egyesült Államokban.

Goran Bregovics neve sem csak a rockzenében ismert. Filmzenét írt Emil Kusturicának

valamint közös performance-ot készítették 1989-ben Szarajevóban. Ennek során egy falat építettek, ami fölött szemetet dobáltak át egymásra. Nem nehéz kitalálni, mit jósolt az előadás!

Létrejött egy másik csoportosulás is, a "Novi Primitivizam" (Új Primitivizmus), Nele Karajlic vezetésével, aki néhány társával elhatározta, hogy a kulturális és politikai élet kulisszatitkait forgatják ki. Kávézóban alkotó "művészekként" pozerkodtak és megjelentek írásaik az Oszljobdenje lapjában. Pl. írtak a hosszuhajú punkokról. Persze tudták, hogy a punkok nem hosszuhajúak, de tesztelték a helyi fiatalok értelmi képességét. Nemcsak a külsőségekkel foglalkoztak. Megszülettek az első dalok, melyek ötvözték, ahogy ők mondták: "az amerikai rockzenét, a japán technológiát és a helyi primitivizmust".

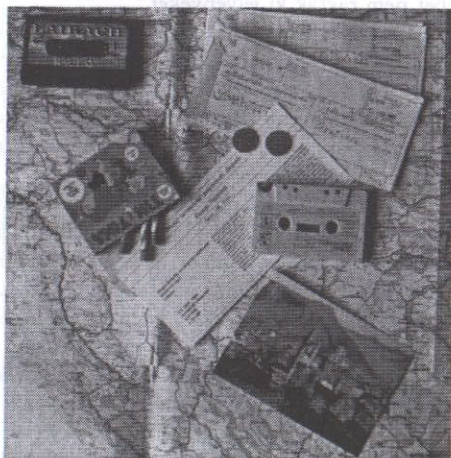
Megkülönböztettek öreg és fiatal "primitíveket". Az öregek nem értették a viccet, a fiatalok igen. "Jugoszlávia alapvető problémája nem a politikai életben, hanem a kultúrában rejlik. Nincs egy nagy zeneszerzőnk se. Jó, van néhány jelentős írónk. Ahol nincs kultúra, ott nincsenek nagy eszmék sem. A többi pedig ebből következik... Meg akarjuk változtatni ezt a helyzetet, de nem akarunk olyanok lenni, mint Nyugat-Németország, hanem olyanok szeretnénk lenni, mint Törökország."

Még egy kritikai hangvételű szerző, akit sokan támadtak szövegei miatt: Bora Djordjevic. Íme egy :

Ó Istenem, adj nekem egy fekete mercédeszt és egy kis hivatalt ahol úgy érezhetem magam mint egy irodakucak.

Ó Istenem, adj nekem egy fekete mercédeszt legalább hat ajtósat, amiben csak ülök és szívom a szivaromat hamutartót is adj aranyat.

Ó Istenem, adj nekem egy fekete mercédeszt ez lenne csodáid csodája gyönyörű lenne vezetni büntetlenül virágok és emberek között.

Szöveggel érdemes hallgatni ezeket a zenéket. Nem a szokásos "Touch me, kiss me, kill me" vonal, hanem elgondolkasztató; megismerhetjük belőle azt a különbséget, ami a délszlávokról hallottakból táplálkozik és ami a valóság.

Végül, ha valakit érdekel a téma, eredetiben keresse a következő újságokat: Gram, Heroína, Ritam, Volter. Vagy forduljon a szerkesztőség címén a cikk írójához zenei anyagért.

-AZ-

A PRZ megvásárlásával a független rádiózást támogató

KURNCESÁGOK 1995-97

(A valósággal való minden egyezés a véletlen műve)

Axiómák: Kunce = Rozmár

Djula = Vodka

1.Kunce szól:

- Djulaaa! Jó, én megértem, hogy az angol királynőnél tett látogatás meglehetősen irigységet váltott ki benned: az a sok koronaékszer, a díszruhák stb. Persze, neked is megvan a jogod ahhoz, hogy fejedelmi pompában mutatkozz a nagynyilvánosság előtt, de az mégiscsak túlzás, hogy pufajkából varrattal koronát magadnak, s abban páváskodsz a CNN-kamerák szemeláttára! Arról nem is szólv, hogy jogként' egy világháborús, szovjet, ún. "dávajgitár" dobtáras géppisztoly szolgál, az országmaként viselt vodkásüveg fölemlégetését pedig tiltja a józlésem...

2.Kunce szól:

- Djulaaa! Nem értelek, mi bajod a régi, jól bevált belügyi vallatási módszerekkel? Verés, ehezetés, injekciók, a középkori kínzóeszközökről nem is szólv (maradt még raktáron egypár Dózsa idejéből). Eleddig senkinek nem jutott eszébe lecserélni őket, s hogy mást ne mondjak - úgy is, mint a nemzeti önértetünket erősítendő - pl. a vodkamegvonás, ez a szeniális magyar találmány immáron világszabadalom, az IFOR-erők például remek hatásokkal alkalmazzák a muzulmán vallású Boszniában!² Rendben, én azt is megértem, ha hirtelen kitört belőled a humanizmus, elvégre sosem állt tőled elég távol, de az mégiscsak abszurd, s a nagynyilvánosság előtt folyó kínvallatásoknak (lásd CNN-kamerák) köszönhetően enyhén szólv koalíciókat állandó szakítópróba elé állítja, hogy az eddigi vérizamos vallatócellák - az ezerwattos lámpákkal, az áramfejlesztőkkel³ stb. - "csendjét" minden eddiginél vérfagyasztóbb sikolyok verik föl, s a világ egyenes adásban láthatja, amint a magyar miniszterelnök napirend előtti kínvallatásként a magyar belügyminiszter (most mit nézel rám? - igen, az vagyok én) mosolygós fényképét dugdossa a szerencsétlen delikvens orra elé, mire az még a tulajdon anyját is bevallja!

3.Djula szól:

- Kuncsee! Én szeretem magát!
- Igen-igen, Djula. Persze, én is viseltetek bizonyos érzelmekkel irántad, elvégre koalíciós társak volnánk...
- Hagyjuk a mocskos politikát, Kunce! Én valóban, teljes szívemből, a legönzetlenebb szerelemmel szeretem magát! Dobjunk félre mindent előítéletet, elvégre két önállóan gondolkodó, felelősségteljes felnőtt ember vagyunk, ezentül senki és semmi nem állhat közénk! Zsebemben a 2 repülőjegy, irány a Boldogság lakatlan szigete (apartman, félpanzió), ott élünk majd kettecskén az idők - meg a választási ciklus - végezetéig. Száz szónak is egy a vége: Kunce, én megkérem a maga kezét!
- De Djula, hisz mindketten férfiak vagyunk!
- Hát ez az, Kunce: maga is bedőlt a demagóg propagandának, s én máris kiábrándultam magából. De a biztonság kedvéért azért meghagyom a K-vonalam telefonszámát, hátha mégis meggondolja magát...

4.Kunce szól:

- Djulaaa! Most, hogy közelednek a választások, és - elvégre demokrácia van, akármennyire is nem szeretnék ezt bizonyos körök - sajátkezűleg vetted kezedbe a választási hadjáratot (furcsamód nem csupán a sajátod, de az összes parlamenti és parlamenten kívüli párt kampányát, ezerötszáz évre visszamenőleg - kíváncsi is vagyok, hogy fogod megnyerni a IX. századi besenyő választókat a magyar ügynek), de nem gondolod, hogy esetleg engem is megkérdezhettél volna, mielőtt az óriásplakátomat ötezer példányban elhelyezted a pesti bérházak szenespincéinek a lámpától legtávolabb eső sarkába?! Mert tessék, ugye, mit látunk, ha ránézünk erre a propagandaszörnyre: egy 4X6 m-es fehér tér (hómező-reminiscenciák?) közepén ott virít az én bérletfénykép

nagyságú arcképem, fölül meg óriási betűkkel ki van írva: "Ne szavazzatok Purci Gádszóra!" Igaz lelkedre mondd meg: ezzel a dizájnnal valóban az én javamra akarod megnyerni a szavazók millióit?

5.Djula szól:

- Kuncsee! Nagyon meghatott, hogy gondolt a kisunokám születésnapjára, s még egy meccs-boxot is ajándékozott nekünk (hiába, én is a magaménak érzem, elvégre gyermeki lelkem derüje mindenki előtt ismert). De várjunk csak! Most látom, hogy ez egy miniatűr Saab! És ha jól látom, ki van törve az ablaka, a teteje behorpadt, s egyebekben is karambolt modellez! A hátsó ülésén meg, hadd nézzem csak meg közelebből: hisz ez az én arcvonásaimat visel, belekilógó bábu! Kuncsee: azt már csak kegyelemfőfésnek szánta, ugye, hogy a babácska a "nagyapuci" föliratot viseli a miniatűr öltöny mellényzsebéből kandikáló kendőcske csücskén?

6.Djula szól:

- Kuncsee! Én megértem, hogy maga szintetizáló gondolkodású, s minden fronton az integráció meg a kompromisszumok híve, de az mégiscsak túlzás, hogy pazar kivitelű, hatkilós márványlapokra aranybetűkkel nyomott, gyémánttal kirakott névjegyein a Kunce név alatt nemes egyszerűséggel a "BELÜGYMINISZTERELNÖK" titulus szerepel! S mindez csak azért, mert a jelek szerint maga komolyan vette az április elsején tett kijelentésem, miszerint: mindezeket - ti. a világ minden országát és azok dicsőségét - neked adom, ha leborulva imádsz engem¹. Először is: maga nem borult le, hisz időtlen idők óta a rozmárok nemes népe a testhosszfelületükön csüszkálva közlekedik, másodszor pedig nem kellett volna megsértődnie a tegezés miatt, mert alighanem ez váltotta ki a szörnyűbosszút, jajmeghalok!

7.Kunce szól:

- Djulaaa! Rendben van, a megbokrosodott megszorítások korát éljük, de az mégiscsak túlzás, hogy a fületlen, minden mozdíthatótól megszabadított Parlamentben az angol királynő tiszteletére adott fogadáson féligfőtt, kihűlt - fejenként 2 teáskanálnyi - tarhonyát szolgáltak föl! Igazán szólhatnak már a Lajosnak, hogy legalább a repiköltséget ne faragja le ilyen drasztikusan! És ha - nekem hála - az utolsó pillanatban nem sikerül egy kis hagymás szaftot² rittyenteni, hát bizisten elsüllyedtem volna szégyenemben!

- Kuncsee! Csak nem azt akarja mondani, hogy a holland nagykövet ajándékát, a világon egyedülálló, gyakorlatilag kipusztultnak tekinthető tulipánok hagymáinak utolsó példányait dolgozta föl szafttá?! Épp holnap akartam túladni rajtuk az Ecserin!

8.Djula szól:

- Kuncsee! Az utóbbi időben mintha furcsa változás állott volna be a maga arcszörzet-viseletében! Igen-igen, ne is tiltakozzék: azóta van ez, hogy maga a közös kötetbe kötött "A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története"³ és a "Mein Kampf"-ból összeábdált könyvet büjja éjjel-nappal. És maga ennek hatására valamiért óriási Sztálin-bajuszt növesztett - ami még hagyján -, de azt magyarázza már meg nekem, hogy ugyan miért kellett abból a szörtömegeből épp a felső ajka fölött pont Hitler-bajusznyi mennyiséget kiborotválni?

9.Kunce szól:

- Djulaaa! Én megértem, hogy most, a választási kampány hajrájában jóformán minden eszköz megengedett, de az mégiscsak durva túlzás, hogy ebben az éhező országban te a Torgyán-gyűlések résztvevőinek ingyenkonzerveket osztogatsz a kopogtatócédulák fejében. Nem - a számomra amúgy igen szellemesnek és követésre méltónak tartott - üzlet mint olyan zavar, hanem a konzervek kivitele. Mert ugye vastag zsírreteget rejtő rugalmas bőrrel vannak bevonva, az oldalukon meg az én mosolygós fényképem díszel, vérvörös betűkkel írott szöveggel: "Rozmárdarabok szószos leben". Ez provokáció!

- Mért, Kunce, egy egész rozmár mégsem férhet bele egyetlen bádogdobozba. Én aztán igazán nem sajnálom az állományt (azóta tekintem túlszaporodottnak, amióta első példányuk, az a hogyishívják, na, az a bajszos-mosolygós-magyareMBER, szóval amióta maga bekerült a Parlamentbe), de ami nem megy, az nem megy, azt daraboljuk!

10.Kunce szól:

- Djulaaa! Én megértem, hogy kissé bizalmatlan vagy irányomban a legutóbbi merénylet óta (való igaz, a gyanú leghalványabb árnyéka rám is vetülhet, elvégre engem vélték fölismerni - ő, azok az átkozott CNN-kamerák, csak legalább ne élőben, így én is láthatnám a tévében - abban az ismeretlen tettesben, aki egy jéghegyet taszított a fedre), de azért nem kellett volna miniszterelnöki hatalmadnál fogva kivenned a belügyminiszter kezéből a Köztársasági örezed irányításának jogát. Régi népi bölcsesség: gazda szeme hízalja a jószágot, de azért kissé furcsa, hogy égető teendői közepette a miniszterelnök saját kezüleg válogatja ki a Testőrség embereit, s

valamiért valamennyien a legharciasabb eszkimó harcos, Nanuk⁷ törzseből származnak, akikről közismert, hogy a rozmárok nemes népének ősi ellenségei. Ezek után próbálgon velem packázni, maga agyarvararacos közellenség!

11.Kunce szól:

- Djulaaa! Én megértem, hogy népszerűségünk rohamos hanyatlásával meg a választások közeledtével hirtelen nemzeti hurokat kezdtlé pengetni és hetek óta ígérgettel valami nagy húzást, amivel visszaszerzed a magyar nép bizalmát, na de, hogy erre sajtótájékoztatót hívsz össze és nemzetiszínű pufakában kinyilvánítod a Habsburg-ház trónfosztását, ház mit mondjak, nem erre számítottam. Mert ugye először is Kossuth.....
-Csicsaa Kuncsee, azt hiszi én nem tudom!? Neki annak idején -de facto- nem jött össze! Majd én.....

12. Djula szól:

-Kuncsee! -Nem gondolja, hogy a korlátlan lehetőségek hazájában élünk?
-Valóban? Miért Djulám?
-Na, hallja, ahol egy öltönyös rozmár belügyminiszter lehet!?

13.Djula szól:

-Kuncsee! Tudja, a régi reflexek..... Szóval, száz szónak is egy a vége, biztos ami biztos, egy kicsit nyomoztam maga után, lekádereztem, és őszintén szólva nem is lepett meg, amikor a maga SZDSZ-es tagkönyve mellett előkerült az MSZP-s is, no de amikor előkerült az én SZDSZ-es tagkönyvem is.....

14. Kuncsee szól:

-Djulaa! Én tisztelem a diplomáciai múltadat, harminc év a külügyben meg minden, de éppenséggel nem a legjobban vette ki magát, amikor pekingi látogatásodon paprikavörösen ráriváltál a kínai miniszterelnökre: "Tudja maga hány szavazatot kaptunk mi 1994-ben?? 1,8 milliót!"

Thuróczy-Mueller

Jegyzetek:

¹Vö. Csauceszku ünnepi viselete.

²Tudvalevő, hogy a mohamedán vallást gyakorlók számára tilos az alkoholfogyasztás.

³Vö. Godard "A kis katona" c. filmjével.

⁴Vö. Máté 4,8-9, a Károli-fordítás alapján.

⁵Vö. "A tanu" c. filmben Pelikán József gátör másodszori börtönbekerülésének gasztronómiai kutatásaival, a püspök áldozatos közreműködésével.

⁶Az ún. "krátkijkursz".

⁷Vö. a "Nanuk, az eszkimó" c. néma dokumentumfilmmel.

Jó úton halad a stabilizáció

U.I.: A kifogyhatatlan szerzőpáros immár több száz "kurnceságot" agyalt ki, leírásunk ugyan lassan hald, ám szilárdan tervbe van véve könyvecske formájában való publikálásuk.

Pillit

(öko sci-fi)

Nem sokkal, körülbelül másfélmilliárd évvel az élet keletkezése után egy, az egész Földre kiterjedő katasztrófa előképei kezdtek mutatkozni. A földi légkör oxigénmentes volt. A vizek felszíni és parti zónájában apró kis jóságok, baktériumok nyüzsögtek. Akkor még könnyen nyüzsöghettek, nem mérgezte környezetüket az oxigén. Lassan egyes baktériumok kezdtek átalakulni, mígnem megjelentek a fotoszintetizáló baktériumok. Ezzel a baktériumok "társadalma" újabb erőforrásokat aknázhathatott ki, tovább szaporodhattak, újabb élettereket hódíthattak meg. Aztán megjelent az akkor még nem is sejthető következményekkel járó katasztrófát okozó technológia. Az erőforrások körül tolongó szervezetek némelyike egy új technológiát fedezett föl: a legnagyobb tömegben rendelkezésre álló vegyületet, a vizet használták a fényenergia megkötésére. Ezek voltak a kéalgák. Mindegyik másik szervezet valamilyen más, kevésbé gazdaságos technológiát alkalmazott. Ezek az új jövevények a vizet bontották hidrogénre és oxigénre. A hidrogént fölhasználták, az oxigént azonban kiengedték a légkörbe. És ezzel kezdődtek a bajok. A Föld légkörében szaporodott az addig szinte ismeretlen oxigéngáz. A mindenféle nyüzsgő baktériumok egyre rosszabbul érezték magukat. A katasztrófa közeledte mindinkább érezhetővé vált. Gyakoribbak lettek a kínok közti halálesetek, a sejtekbe hatoló oxigén szétmarta a belsejüket – elkerülhetetlené vált a természetellenes halál. Úgy kétszázmillió évvel később az oxigén elől menekülő baktériumok maradéka már csak szűk életterekre, az élet perifériájára szorult vissza, az iszap mélyén talált szűkös menedéket. Hatalmas életterek váltak üressé, szabaddá. Egyes baktériumok megtalálták azokat a technológiákat, amelyekkel kivédhették az oxigén mérgező hatását, de többé már nem uralkodhattak a földön, csak ennek a régmúlt kornak az emlékeiként maradhettek meg, még akkor is, ha néhányuk azóta komoly képességekre tett szert az oxigénben élő, fejlettebb elnyomóiknak való kellemetlenkedésben.

Az oxidáló légkörben a fejlődésnek váratlan perspektívái is megnyíltak. Az erőforrások hasznosítására egyre rafináltabb technológiákat dolgoztak ki az élő szervezetek. És ez folyt évmilliárdokon át. (Közben újabb katasztrófák jöttek és mentek, de ilyen súlyos egyik sem volt.) Végül megjelent az élő szervezetek számára elérhető legjobb technológia, a szimbólumalkotás és a szimbólumokkal való manipuláció: a gondolkodás. Ez a technológia olyan sikeresnek bizonyult, hogy egyetlen faj az összes erőforrás hasznosításában többre válik lassan képessé, mint az összes többi élőlény együttvéve. Ennek a technológiának egyetlen földi birtokosa az ember.

Egy új, az egész Földre kiterjedő katasztrófa előképei kezdenek kibontakozni...

A hozzá nem értő számára szokványos laboratóriumban vagyunk. A bejárat melletti falon 4 m²-es képernyő, fölso szegélyen rögzített kamera, előtte kisasztal négy fotellel. Végig a fal mellett két szintben elhelyezett műszerek, számítógépek, az ajtó mellett egy nyitott polc könyvekkel, iratokkal és dobozokkal. Az ablak körül virágállvány és esőerdőt idéző növényzet. A lényeg a terem közepén van. Ekörül gyülekeznek most négyen, két laboránsnő, egy idős vegyészprofesszor és fiatal tanítványa. A laboratórium az Európai Alkalmazott Geokémiai Intézet egyik egysége. 2421-ben, Európa egyik kisvárosában (az egykori Magyarország területén) vagyunk. Az Intézetnek sok ilyen elszórt laboratórium van egész Európában. Számítógépes hálózaton vannak egymással,

a központtal és a külvilággal összekötve. (Ez a szétszórt szerkezet egy régebbi, ma már jelentéktelen politikai helyzet maradványa: amikor Európa egységes állammá vált 2058-ban, a csatlakozó népek között – az önkéntes csatlakozás ellenére is – sok volt a súrlódás, bizalmatlankodás, rivalizáció. Ezért az egyenértékűség demonstrálására a fontosabb intézményeket így, minden egyes egykori önálló nemzet, etnikum területére szétszórva telepítették. Ma már a bizalmatlanságnak nyoma sincs. Mindehhez csupán annyi kellett, hogy átértelmezzék az emberek a versenyhez való viszonyukat, hogy abbamaradjon az a verseny emberek, népek, nemzetek között, amely mások lekörözését, mások legyűrését követelte meg, és amely egykor, még a második évezredben a fejlődés mozgatója volt, majd annak akadályává vált.)

A terem közepén a megszokottnál is nagyobb asztalon tartályok, csővezetékek rendszere. Az egész egy olajfinomítóra emlékeztet, de ezt csak a professzor tudja, bár neki is csak homályos emlékképei vannak egy ilyen üzembről. Soha nem látott olajfinomítót, már nincs is ilyen, csak jó pár évvel ezelőtt volt egyetemi tanulmányai idejéből emlékszik valamire. (Egykor még volt körülbelül száz kilométerre egy olajfinomító-múzeum, de éppen az idő tájt, amikor az egyetemre járt, lebontották és darabonként becsomagolva elraktározták, mert túl nagy, értékes területet foglalt el az erdőktől. A világ összes hasonló múzeumának ez lett a sorsa.) A fiataloknak már az egyetemen sem tanították az olajfinomítás technológiáját, nem fontos, hiszen már vagy kétszáz éve fölhasználták az ember az utolsó csepp kőolajat is.

Reggel van, most kezdődik a munka. A professzor levesz a polcra egy dobozt és kivessz belőle egy lemezesen rétegzett, világosszürke, kissé áttetsző tömböt, egy darab pillitet. Látszik a fogásán, hogy ez valami könnyű anyag. A tömböt behelyezi az asztal sarkán álló hevítő kemencébe és elindítja a folyamatot. Nem először csinálják, mind elfoglalják helyüket az asztal mellett. Alig váltanak néhány szót, töredékmondatot. (A professzor szűkszávú természetét munkatársai átvették.) Összeszokott társaság, mindenki tudja a dolgát. A kemencéből kivezető csövön fehér füst kezd kiáramlani. Ekkor kikapcsolják a kemencét és levegőt áramoltatnak be. A füst egyre töményebben tör elő. Ezután már a beáramló levegő oxigénje tartja fenn a folyamatot. A füstöt vezető cső elágazik és több irányban vezet tovább. A be nem avatottak számára már követhetetlen a folyamat, szelepeket nyitnak, zárnak, mérőműszereket ellenőrznek, adatokat jegyeznek föl...

Az ablakon át, a növények közt látszik, hogy a laboratórium épületét park veszi körül, amely fokozatosan beleolvad az erdőbe. Helyenként, a fák között sejlik egy-egy épület, maga a város. Korszerű, új városrész, amelyben az épületek és az azokat összekötő utak túlnyomóan a föld alatt, az erdő alatt vannak. Mióta átértelmezték a versenyhez való viszonyukat, már nem akarja senki jól látható, hivalkodó épületmonstrumokkal bizonygatni gazdagságát és igyekszik minél több felületet szabadon hagyni a természetes növényzet és állatvilág számára. A felszínen lévő épületrészek a világítás és a természettel való kapcsolat érdekében készülnek. (A fényt nappal üvegkábeleken vezetik a távolabbi föld alatti részekhez.)

A laboratóriumban a már többször megismélt kísérlet a vége felé tart. Az asztal túlsó végén a pillitből származó termékek, gázok, folyadékok kezdenek különböző tartályokban gyűlni. Végül a kemencéből egyre halványabban tör elő a füst, nemsokára teljesen eláll. A pillitből csak nagyon kevés hamu – a szennyező anyagok egy része – maradt vissza, a nagy, körülbelül 6 dm³-es tömbből egy késhegynyi por. Minden más áthaladt a rendszeren és a tartályokban gyűlt

össze.

Az ajtó melletti sarokban egész halkán, majd lassan erősödve bip-bip hang szólal meg és ugyanilyen ütemben villogni kezd egy vörös lámpa a fali képernyő felső szegélyén. A közelben álló laboráns nő bekapcsolja a képernyőt az előtte lévő asztalra tett távirányítóval. Ismerős arc jelenik meg és angolul kezd:

– Hello! Üdvözöllek benneteket a szlovák laboratóriumból! Kezdhethük az értekezletet.

Miközben elmondja ezt a pár rövid mondatot, ismét megszólal a hívás jele. A már az asztal köré ült társaságból a professzor fogadja a hívást. A képernyő megfelelődik és a baloldalon a francia laboratórium képviselője jelenik meg. Üdvözlí a szlovák és a magyar munkatársait. Néhány perc alatt benépesül a képernyő. Már hét szektorra oszlott, az értekezlet minden meghívottja "jelen" van. A szlovák, a francia, a holland, a román, a szerb és az olasz laboratórium képviselője. (Az Intézetnek ezekben a laboratóriumaiban folyik az új energiaforrások utáni kutatás. A hetedik szektor a magyaroké. Ugyanez a kép látható az Európai, az Észak-amerikai, az Afrikai, az Ázsiai, az Ausztráliai és Óceániai Unió kormányának és a dél-amerikai államok kormányainak (itt még nem jött létre az államok egyesülése) szakemberei előtt. A magyar laboratórium értesítette őket az értekezlet összehívásáról. De láthatja, vagy legalább hallhatja bárki, akit az értekezlet témája érdekel és rá tud kapcsolódni a Számítógépes Világhálózatra. Ennek lehetősége ma már minden intézményben és csaknem minden magánlakásban megvan. A Világhálózat "Programfűzetébe" minden eseményt közlésnek a szervezők, azokról bárki értesülhet. (Százötven évvel ezelőtt egy ilyen nyitottságú értekezlet elképzelhetetlen volt. A számtalan kisebb-nagyobb gazdasági és politikai érdekcsoport szigorúan titkolta, magának sajátította ki a fontos információkat. Mióta azonban átértelmeződött az emberek felfogása a versenyről, már ez utóbbi szemlélet, a titkolódzás, a bizalmatlanság vált furcsává, elképzelhetetlenné. Ez a nyitottság, a mindenkori együttműködés új perspektívákat adott a gazdaság, a tudomány, egyszóval a kultúra fejlődése számára. Fölszabadította azt a hatalmas mennyiségű energiát, pénzt, amit korábban a párhuzamos kutatásokra, a titkok megőrzésére és megszerzésére fordítottak.)

A professzor megnyitja az értekezletet. Egy mondatban üdvözl mindenkit, majd a kezébe veszi az asztalra kikészített pillitdarabot.

– Az élet kialakulása óta az élő szervezetek tevékenysége valamilyen formában mindig nyomot hagyott a Földön. Például átalakították a légkör összetételét, részt vettek különféle üledékes kőzetek alkotásában. Érdekes módon az ember – különösen az időszámítás utáni első két évezredben – természetfölöttinek, a természet legyőzésére hivatottnak tekintette magát. Azt gondolta, hogy a világ két részből áll: a természetből és az emberből, az emberi társadalomból. Ma már tudjuk, hogy ez nem így van. Mi is csupán részei vagyunk annak a nagy rendszernek, amelyet Univerzumnak hívunk. Ez a régi, számunkra már alig érthető gondolkodás azonban egy kicsit még ma is hat: különbözőképpen értékeljük azt, amikor egy nem emberi tényező változtatja meg a Föld kisebb-nagyobb részleteit, illetve azt, amikor mi magunk, a mi élettevékenységünk hat a Földre. Ezért például kőzetnek tekintjük azokat az üledékösszleteket, amelyek a nem emberi élőlényektől származnak, vagy a fizikai, kémiai mállás során keletkeztek, de nem tekintjük kőzetnek, egyáltalán normális földfejlődési folyamatnak azokat az üledékeket, amelyeket az emberi tevékenység hozott létre. Azt hiszem, ezen a szemléleten változtatnunk kell. Itt tartok a kezembem egy ilyen antropogén üledékes kőzetet. – Az asztali állványra rögzített kamera elé tartja, lassan forgatja. – Még nincs elfogadott neve, de engedjétek meg, hogy most javasoljak egy nevet, amelynek előtagja – ha elfogadjátok – a saját anyanyelvemből, a magyarból származik, utótagja természetesen a szokásoknak

megfelelően a görög lithos, azaz kő. A javasolt név pedig a pillit. Hogy mi ennek a kőzetnek és nevének az eredete, azt fiatal munkatársunk fogja röviden összefoglalni.

– Az előző évezred végén, az 1900-as évek második felében világszerte elterjedt a műanyaggyártás. A műanyagok a technika sok területének a gyors fejlődését eredményezték. Könnyű anyagok, ha kell, merevek, ha kell, rugalmasak, átlátszóak, színesek... – és olcsóak. Egyre nagyobb tömegben alkalmazták. Ezek a korai műanyagok – a maiakkal ellentétben – csak nagyon lassan, bomlanak le és égetésük során is sok mérgező vegyület kerül a levegőbe. Az ezredforduló környezetvédői egészen a 2200-as évek végéig harcoltak is a műanyagok használatá ellen. (Ekkor fedeztek fel egy újabb technológiát, amely lehetővé tette a mai, könnyen és veszélyes melléktermékek nélkül lebomló műanyagok előállítását.) Azokkal az előnyökkel szemben, amit a műanyagok biztosítottak, azonban nem lehetett sikeres a környezetvédők harca. Az 1990-es évektől a környezetvédők számára a műanyagok elleni harcukban már szinte jelképpé vált egy főleg különböző italok tárolására, szállítására szolgáló különösen ellenálló alapananyagú palack. A Földet egyre jobban elborította a műanyag hulladék, közte jelentős részben ezek a szétdobált palackok. A könnyű anyagot aztán a szél, a víz magával hordta és alkalmas helyen lerakta. Ezek a helyeken és az egykori szeméttelpeken egy újfajta üledékképződés, a műanyagüledék képződése indult meg. A műanyagok közé került egyéb üledékek jó része idővel elrothadt, oxidálódott, kémiai úton lebomlott, és maradt a műanyag. Hatalmas tömegű üledékek halmozódtak föl. Saját súlyuk és a később rájuk hordott talaj súlya alatt összepréselődtek, lemezes szerkezetűvé váltak. A műanyagok viszonylag könnyű súlya miatt a magyar nyelvben a említett palackot a könnyű testű lepkekhez, pillékhez hasonlítva, "pillepalacknak" nevezték. Ebből a szóból ered a pillit előtagja. A pillit ma hasonló nagyságrendű üledéktömeget alkot, mint a XX-XXI. században energiaforrásként alkalmazott kőolaj.

– Nem volna-e jobb az átfogóbb tartalmú angol szóból, a plastic-ból képezni a nevet, és plastolitnak hívni ezt a kőzetet? – veti közbe a képernyő egyik szektorából egy munkatárs.

A professzor válaszol:

– A kőzet vezéranagya az egykori pillepalack. Mivel mi foglalkoztunk elsőként ezzel a problémával, szeretnénk megörökíteni a saját nyelvünket ebben a névben. A magyar műanyag szó viszont nem alkalmas a névképzésre. Nem ragaszkodunk persze mindenáron a javaslatunkhoz. Döntsük el együtt!

A képernyő különböző szektorából szólalnak meg. Támogatják az eredeti javaslatot az indokok ismeretében. Az előbbi megszólaló is.

– Köszönöm a megértésedet! – veszi át ismét a szót a professzor. Most, ez a kevésbé fontos kérdés tisztázása után, térjük rá a dolog érdemi részére! Azt hiszem, hálásak lehetünk XX-XXII. századi elődeinknek. Hatalmas mennyiségű energiát kötöttek le kémiai úton a műanyagok makromolekuláiban. Ezt az energiát igen jó hatásokkal tudjuk fölszabadítani és hasznosítani az általunk kidolgozott technológiával. Mai energiaszükségletünk fedezésére ugyan többféle forrás áll rendelkezésünkre, de nem tudhatjuk mikor válik némelyikük használhatatlanná valamilyen előre nem látott okból. Ezért szükséges mindig kutatnunk az új források lehetőségét. Munkánkeredményeként a tartalék energiaforrások körébe sorolhatjuk mostantól a pillit is.

Ezután a professzor – közvetlen munkatársai segítségével – bemutatja az értekezlet tagjainak a közepén álló berendezést, ismét "elpárologtatnak" egy pillittömböt, majd számunkra alig érthető szakmai beszélgetésbe kezdenek...

Úgy 8-10 millió évvel ezelőtt egy, az egész Földet sújtó katasztrófa előképei kezdtek kibontakozni. A nemrégiben megjelent hominidák, emberfélék egy új technológiát dolgoztak ki. A valóságról szimbólumokat alkottak, azokkal manipulálni tudtak, azaz képessé váltak a gondolkodásra, a kultúraalkotásra. Ez az új technológia nagy lehetőségeket és nagy veszélyeket rejt magában. Egyelőre a veszélyek jobban látszanak. A III. évezred küszöbén az egyetlen megmaradt emberfaj kultúrsivataggá változtatja a Földet. Ez a katasztrófa nagyobb is lehet, mint amilyenről az iszapok mélyén élő anaerob baktériumok mesélhetnének. Az ember gyilkosságot és egyben öngyilkosságot követ el – állították egyes emberek, majd egyre többen és egyre hangosabban mondják. Élőlények milliárdjai (köztük emberek milliói) pusztulnak el keserves kínok közötti, természetellenes halállal, szándékosan elkövetett vagy tudatlanságból, felelőtlenségből “véletlenül” bekövetkezett gyilkosságok nyomán. Ez azonban másféle krízishelyzet, mert ennek okozói már tudnak gondolkodni, tervezni, tudják önmagukat nevelni is – ha akarják. E képességeikkel azonban egész másképp élnek. Hatalmas szellemi és anyagi energiákat fektetnek az egymás közti versenybe, egymás legyőzésébe. Versenyben állnak a testvérek, a szomszédok, az államok. Pedig gondolkodásukból összeálló kultúrájuk olyan beláthatatlan erőket szabadít föl, amely nem kíméli őket, magukat sem, ha nem keresik meg a helyes utat.

Vajon azok, akik környezetvédőknek vallják magukat, átgondolták-e, hogy miért és hogyan lehet igazán védeni a környezetet és benne önmagunkat? Vajon a mai környezetvédelem nem csupán egyike a piaci verseny nyújtotta foglalkozási, munkalehetőségeknél? Nem csupán az egyéni érvényesülés egyik formája a sok másik között? – Ezeket a kérdéseket nem tudom kiverni a fejemből. Úgy gondolom, hogy ennek a katasztrófának nem az atombomba, nem az atomerőművek, nem az őserdők kiirtása, nem a környezetszennyezés és különösen nem a pillepalack és hasonlóak a valódi okai. Ezek a valódi oknak csak a tünetei, amelyeket, ha meg is fékezünk, nem iktathatunk ki az életünkéből, mert valamilyen formában folyton újratermelődnek. A valódi okot magunkban kell keresni: abban a *birtokvágyban* és *versenyszellemben*, amely a másokkal szembeni küzdelemre sarkall, amely miatt mindig másokat akarunk túlszárnyalni, legyőzni. Abban a versenyszellemben, amely önmagáért valóvá vált, amelyben már nem az elért eredmény fontos, hanem maga a tény, hogy győztünk, hogy mások alulmaradtak, hogy sikereinkkel kérkedhetünk és mi mondhatjuk meg másoknak, hogy mit tegyenek, mit *tehetnek*. Abban a birtokvágyban és versenyszellemben, amely kitermelte a bizalmatlanságot, a titkolódzást, a kérdéző pazarlást, amely miatt az együttműködés is valamivel szembeni, szerző, védekező és eltipró együttműködéssé vált. Abban a birtokvágyban és versenyszellemben, amely számára saját magunk fejlődése sokkal kevésbé fontos következmény, mint a *szerezés* és a *győzelem* fölötti öröm. Amíg ilyenek vagyunk, meddő az őserdők fennmaradásáért, az atomerőművek megszűnéséért... folytatott küzdelem. Ha csak ezekkel foglalkozunk, a befektetett anyag és energia csak gyorsítja saját kudarcunkat. Elsősorban az ember agyát, személyiségét kell átalakítani! Kimosni belőle a verseny mai értelmezését, a vele összefüggő, belőle eredő, túltengő birtokvágyat, bizalmatlanságot, titkolódzást...

Lantos Gábor
biológus

A Helix ökológiai szemléletű
képzési rendszer és a Hélix Alapítvány vezetője

HétköznaPI CSAlódások Pécsi Egyetemí(?) Napok '97

(A valósággal való minden egyezés nem a véletlen műve)

Fogadják őszinte elismerésemet a Pécsi Egyetemi Napok'97 (március 17-21) szervezői. Ennél alacsonyabbra tényleg nehezen lehetett vón' tenni a mércét.

Hogy mi köze volt eme jeles napok legfőbb esti “produkcióinak” egyetemhez, kultúrához, annak megválaszolása legyen az MTA feladata. Ez az egyrészt. Másrészt meg kiaszottul igaza volt annak, aki kiöltötte.

Hótiher, hogy Pécs mintegy 13 ezer, felsőoktatásban résztvevő diákja jelentős részének ez az igény szintje: Tip-Top Toyz, Sad Slang Band, Elesdéhakni Grúp (mentségükre, ellenben: a közönség jelentős része nem egyetemi eredetű vala). Tévedtek Tiptopék menedzserei, amikor korábban csak a 14 éves korosztályt célozták meg, és mint kiszivárgott, a legközelebbi albumot már az “only for intellektüeleknek” alcímmel, “Szánsájn, szociális érzékenység, öntudat, havaj” felcímmel adják ki. Ja-ja, kühl! Megaztán valószínűsíthető, hogy ha például maga Spéter Erzsébet lép fel három kipányvázott öszvér és mondjuk a Rózsagyuri társaságában, az is mindegy lett volna a nagyszámú, az átlagos tömegembertől ma már semmiben sem különböző ifjú értelmetlenséginek.

Kultúra esetén nem a számokon van a hangsúly, mert felteszem, hogy ha csak ezren is, de kíváncsiak lettünk volna másra, például alter, jazz, blues vagy komolyzenei programokra. A hangsúly az IS-en van, mert jó, legyen nyál és váladék, de ne csak az. Ehelyett az egyetlen motiváló tényező a lóvé, világ szégyenére már az egyetemi napokon is. Egy napközbeni, 14 órára időzített (eldugott) Szélkiáltón kívül zenei színvonal nem volt. Remélhető, hogy vannak még, akik legközelebb másfajta, egyetemibb napokat szerveznek. A mostani: gyalázatos, minősíthetetlen, gennyes, túró, kommersz, gusztustalan -sorolhatnám az eufemisztikus jelzőket, de minek. Inkább egy utolsó, szponzorált jótanács a PEN'98-ra: még mindig lehet “fejlődni”: jövőre SZANDIT és HUPIKÉK TÖRPIKÉKET a kultúrszomjas egyetemistának!

Ez ugyanis még több lét hoz, kedves Péter. Le ne téj e pályiról!

Ahoj,
Mueller

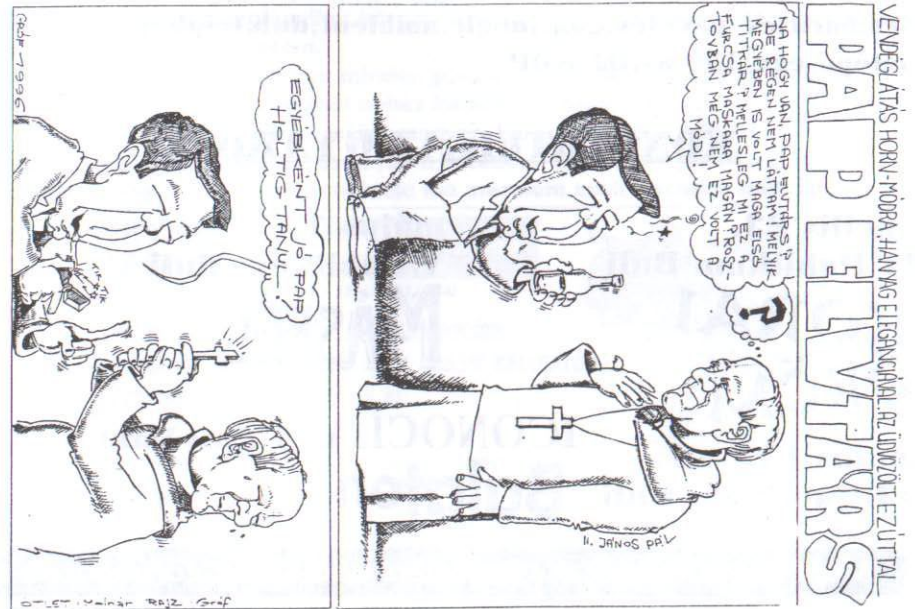
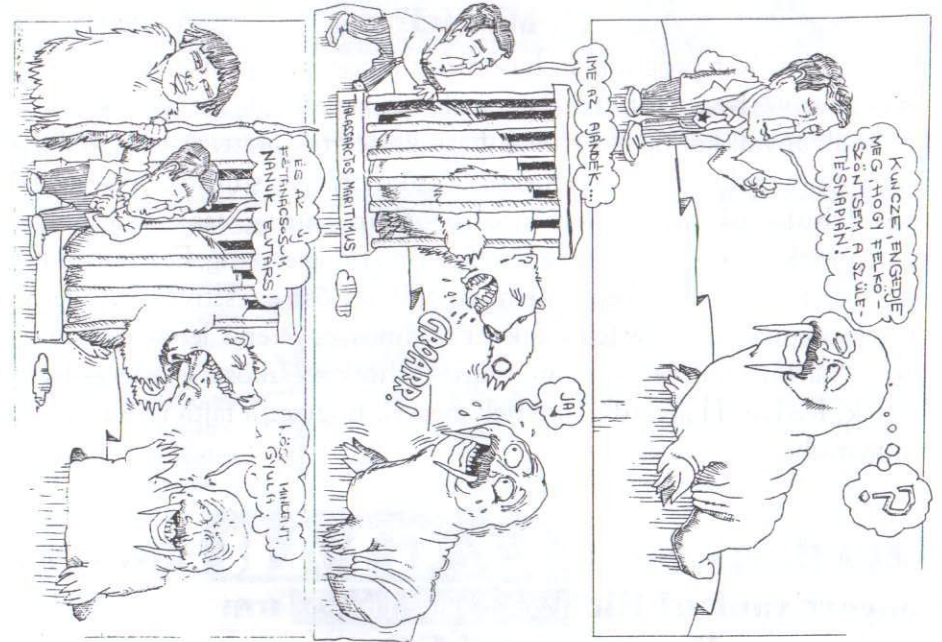

Vérbeli szabadrádiós

Djula fotók: Rónay Gábor

“Kérdeztem a Szentatyát, nem akar-e belépni az MSZP hívő tagozatába.”

Mire fel?

A BuliNet programjai, hasonlóan a pesti nonprofitrádiók hasonló rendezvényeihez, lehetővé teszik a rajongók ezreinek, hogy rádiósbálványaikkal találkozzanak baró koncertek alatt. Avagy simán jól érezzék önmaguk a rádióban megszokott különleges stílusok társaságában szpesöl bullerokon, és nem utolsósorban támogassák tömjénezett orgányumukat. Az eddigi koncertek (Palermo Boogie Gang, Ef Zámbó HDB) nagy sikert arattak, mi pedig nem lankadunk, őszre fesztiválokat ígérünk sok-sok együttessel, hogy felrázzuk ezt az álmos, egyetemi létére nem igazán várost. Várunk minden apró műtyürt, technikai eszközt, felesleges bútort Töletek, Kedves Hallgatók, akiknek megéri, hogy ez a fajta rádiózás fennmaradjon.

Szerdánként: AZ GYÁR kivéve ha koncert van **Publikum** Pécs, Czinderi u. 3-5. um **Herbália Acid Party**

drogmentes révülés, goa, jungle, ambient, dub, triphop betépő egy 100-as. DJ KOP

KONCERTEK AZ GYÁROTT:

április 23.
IV. Publikum Buli
**KORAI
ÖRÖM**

május 14.
VI. Publikum Buli

május 7.
V. Publikum Buli
MÁSFÉL

ICONOCLAST (New York)
Balaton

Megvásárlásával a független rádiózást támogató

Ez egy friss konzervatív, mégis alternatív, szupermodern-fiatalos, kultúrigényesen internacionalista lap, amely nem hazudik. Mi adjuk ki nagynehezen.

Te is írhatz nekünk vagy bele, ha szabadarcú, antikommersz antidisztkós magyarockkedvelő, gal- teros, külföldi és hazai jazzblues vagy undorgrund, acid, világzene, színház, irodalom, tudomány ba- rátja, értője vagy bármi igényes kedvelője vagy.

Avagy környe- zetvé- dó, tepsziérzés megvetője, Neten is otthon vagy, mé- gis szülőházad e lángoktól ölelt kis táj. Köztünk a kedveled a kinyíros, számárító vörösöket, másságos, hazánkat szektabarát "hazafi- kultuszmszerintje ta- Miller ügynökhalálá- elődjének nevét szánk- te einstandolnak, iskolákat, egyete- ebszázadra vetettek, panamai dip- vetyél. Interpolilag zemplényiket köröznek, erre belügyünk neki hamis útlevelet installál és "letölti" őt Pesten.

Egészséges mértékben minden pártot utálunk, legjobban az aktuális hatalmat, s persze a jelenleginél nehéz kártékonyabbat találni.

Romániának minden esélye megvan, hogy behozzon minket sajtószabadság terén (hamarosan jön a Freedom House idej jelentése), így, zsurnálquislingek, azt üzenem nektek: ma már nem csak hazudni, hallgatni is bíjn.

Plyvizes Életgömb Szysztem

KAPASZKODJON AZ UTOLSÓ SZALMASZÁLBA!

KILÁTÁSTALAN VOLT AZ ÉLETEM, ÁM AMIÓTA A PUBLIKUM RÁDIÓ ÖKOMACKÓ C. ADÁSÁT HALLGATOM, ÚGY ÉRZEM, NEM PUSZTULOK KI.

(x)

Jelszavunk: lehet, hogy nem a legolcsóbb!*
Különleges kedvezmény!***
Használja Ön is a nehéz napokon!***

*De nem is a legjobb **Csak klubtagsági kártyával ***Kedvezménytünk az akció idején nem érvényes

kanadai puma

papírozsmár

szerkeszti a szerkbiz
telefon: (72) 224-225

13 óra után

hu-7623 pécs, hungária u.53/1

küldja a publikum rádió

e-mail: vega@btk.jpte.hu

